

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Činnost obvodního oddělení Policie ČR v oblasti prevence kriminality

Activities of Department of the Police in Crime Prevention Area

Student: Radka Škutová

Vedoucí diplomové práce: Ing. David Lenert, Ph.D., MBA

Ostrava 2010

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Radka Škutová**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 00 Veřejná ekonomika a správa
Téma: Činnost obvodního oddělení Policie ČR v oblasti prevence kriminality
Activities of Department of the Police in Crime Prevention Area

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Charakteristika Policie ČR
 3. Role obvodního oddělení Policie ČR v oblasti prevence kriminality
 4. Analýza realizovaných programů prevence kriminality
 5. Zhodnocení účinnosti programů a návrhy na jejich zlepšení
 6. Závěr
- Seznam použité literatury, seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

HÁLÁSEK, D.; LENERT, D. *Ekonomika veřejného sektoru (vybrané kapitoly)*. 1. vyd. Ostrava: 2008. 238 s. ISBN 978-80-248-1854-2.
MACEK, P.; ZÁMEK, D. *Policie a hromadná narušení veřejného pořádku*. 1. vyd. Praha: 2007. 110 s. ISBN 978-80-7251-264-5.
REKTOŘÍK, J. A KOL. *Krizový management ve veřejné správě teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: 2006. 248 s. ISBN 80-86119-83-1.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. David Lenert, Ph.D., MBA**

Datum zadání: 20.11.2009

Datum odevzdání: 30.04.2010

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci včetně všech příloh vypracovala samostatně.
Přílohy č. 4 a 5, dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne 30. 4. 2010

.....
vlastnoruční podpis

OBSAH

1	ÚVOD	1
2	CHARAKTERISTIKA POLICIE ČR	3
2.1	Historie policejních složek	4
2.2	Legislativa Policie	6
2.2.1	Základní pojmy	7
2.3	Úkoly Policie ČR	8
2.4	Organizace a řízení Policie ČR	9
2.4.1	Ministerstvo vnitra ČR	9
2.4.2	Policejní prezidium ČR	10
2.4.3	Útvary Policie ČR s celostátní působností	10
2.4.4	Útvary s územně vymezenou působností	11
3	ROLE POLICIE ČR V OBLASTI PREVENCE KRIMINALITY	13
3.1	Oblast prevence kriminality	14
3.2	Úrovně preventivních aktivit	15
3.3	Struktura prevence kriminality	15
3.3.1	Sociální prevence	15
3.3.2	Situační prevence	16
3.3.3	Prevence viktimnosti a pomoc obětem trestných činů	17
3.3.4	Informování občanů a jejich aktivizace	18
3.4	Systém prevence kriminality	18
3.4.1	Subjekty prevence kriminality	20
3.4.2	Objekty prevence kriminality	22
3.5	Kriminalita v České republice	23
3.5.1	Kriminalita v Moravskoslezském kraji	24
4	ANALÝZA REALIZOVANÝCH PROGRAMŮ PREVENCE KRIMINALITY ...	26
4.1	Charakteristika města Bohumín	26
4.1.1	Charakteristika města Rychvald	27
4.2	Preventivní aktivity Obvodního oddělení Policie ČR Bohumín	28
4.3	Realizované programy Obvodního oddělení policie ČR Bohumín v oblasti prevence kriminality	29
4.3.1	Zavádění prvků Community policing do praxe Policie ČR	29
4.3.2	Programy realizované v oblasti sociální prevence	30
4.3.3	Programy realizované v oblasti situační prevence	33
4.3.4	Programy realizované v oblasti informování občanů	36
5	ZHODNOCENÍ ÚČINNOSTI PROGRAMŮ A NÁVRHY NA JEJICH ZLEPŠENÍ	39
5.1	Zhodnocení účinnosti programů realizovaných Obvodním oddělením policie ČR Bohumín v oblasti prevence kriminality	39
5.1.1	Zhodnocení programů v oblasti sociální prevence	40
5.1.2	Zhodnocení programů v oblasti situační prevence	41
5.1.3	Zhodnocení programů v oblasti informování občanů	44
5.1.4	Zhodnocení účinnosti programů v kontextu spáchané kriminality ve městech Bohumín a Rychvald	49

5.2	Návrhy pro zlepšení činnosti Obvodního oddělení policie ČR Bohumín v oblasti prevence kriminality	50
6	ZÁVĚR	53
	Seznam použité literatury	56
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Seznam zkratk	
	Seznam příloh	

1 ÚVOD

Každý stát k zajištění bezpečnosti a ochrany svého území, svého obyvatelstva a k výkonu moci nad obyvatelstvem na svém území vytváří ozbrojené síly. V České republice jsou pro tyto účely zřízeny orgány a institucemi, které mají mocenský, donucovací charakter, a jejichž úkoly jsou chránit stát proti zevnímu nepříteli (armáda, zpravodajské služby), zajišťovat vnitřní pořádek a bezpečnost, ochranu života, zdraví a majetku (policie, hasiči, záchranné sbory).

Bezpečnost a veřejný pořádek produkují převážně veřejné čisté kolektivní statky, které každý stát zajišťuje vedle vlastní veřejné správy tím, že vytváří výše zmíněné orgány a instituce. Tyto instituce tvoří prodlouženou ruku veřejné správy, s úkolem vynutit si dodržování norem. Zároveň však jejich existence a funkčnost působí preventivně.

Policie České republiky je ozbrojený bezpečnostní sbor působící v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti. Policie ČR je řízena zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů. Policie ČR je jednou ze složek integrovaného záchranného systému spolu s Hasičským záchranným sborem ČR a Záchranou službou. Policie ČR náleží do působnosti Ministerstva vnitra ČR.

Ozbrojený bezpečnostní sbor, Policie ČR, patří mezi hlavní výkonné prvky bezpečnostního systému ČR, který je institucionálním nástrojem pro tvorbu a realizaci bezpečnostní politiky ČR. Bezpečnostní politika tvoří souhrn opatření a kroků za účelem prevence a eliminace hrozeb a z nich vyplývajících rizik, s cílem zajistit vnitřní a vnější bezpečnost, obranu a ochranu občanů a státu. Provádí se prostřednictvím rovnocenných a vzájemně provázaných politik a to zahraniční, obranné, hospodářské, vnitřní bezpečnosti a veřejné informovanosti. Bezpečnostní politika ČR je zpracována v dokumentu Bezpečnostní strategie ČR.

Cílem diplomové práce v praktické části je analyzovat realizované programy prevence kriminality Obvodního oddělení Policie ČR Bohumín, zhodnotit jejich účinky ve městech Bohumín a Rychvald a navrhnout možná zlepšení.

Pro praktickou část byla formulována následující hypotéza, že po realizaci preventivních programů se kriminalita ve městě snížila.

V diplomové práci byly použity následující metody, syntéza dostupné literatury, která umožnila orientaci v teoretických východiscích problematiky postavení a činnosti Policie ČR. Dále sběr dat, jejich analýza, syntéza a časová komparace, vše spolu uplatněním zkušeností policistů zabývajících se činností v oblasti prevence kriminality.

Diplomová práce je rozčleněna do šesti kapitol včetně úvodu a závěru. Teoretická část práce je obsažena v druhé a třetí kapitole. Druhá kapitola se zabývá charakteristikou Policie ČR, vymezuje platnou legislativu v oblasti policejní činnosti, popisuje základní pojmy, úkoly, organizaci a řízení Policie ČR. Třetí kapitola zahrnuje roli Policie ČR v oblasti prevence kriminality, úroveň preventivních aktivit, strukturu a systém prevence kriminality a celkovou kriminalitu v České republice.

Praktická část práce zahrnuje čtvrtou a pátou kapitolu. Čtvrtá kapitola analýza realizovaných programů prevence kriminality obsahuje konkrétní preventivní aktivity a realizované programy Obvodního oddělení Policie ČR Bohumín v oblasti prevence kriminality. Pátá kapitola hodnotí účinnost programů prevence kriminality ve městech Bohumín a Rychvald a vymezuje návrhy na jejich zlepšení.

Podklady pro zpracování diplomové práce jsem čerpala z odborné literatury a publikací, platné legislativy, z internetových stránek zabývajících se problematikou prevence kriminality. Nedílnou součástí byla konzultace s policisty Obvodního oddělení Policie ČR Bohumín a policistkou z preventivně informační skupiny územního obvodu Karviná. Prameny jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

2 CHARAKTERISTIKA POLICIE ČR

Policie ČR je ozbrojený bezpečnostní sbor působící v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti. Policie ČR je řízena zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů a z tohoto zákona pro ni vyplývá i většina povinností a pravomocí. Příslušníci Policie ČR působí na území České republiky.

Policie ČR plní hlavní roli na poli ochrany osob a majetku, odhalování, prověřování a vyšetřování trestných činů, chrání vybrané osoby a objekty, je činná v oblasti bezpečnosti silničního provozu, dohlíží na režim pobytu cizinců, vedle toho odhaluje přestupky, některé též projednává, a také plní úkoly státní správy v oblastech, kde to stanoví zákon.

Policie ČR však není jediným a výhradním subjektem, který se podílí na zmíněných činnostech. Řadu úkolů zde plní i ústřední orgány státní správy, záchranné sbory a havarijní služby, zpravodajské služby, ozbrojené síly a v neposlední řadě některé úkoly při zajišťování vnitřní bezpečnosti plní i územní samosprávné celky tj. kraje a obce.

Pro zajišťování záchranných a likvidačních prací byl vytvořen Integrovaný záchranný systém. Jednou ze složek tohoto systému je i Policie ČR spolu s Hasičským záchranným sborem ČR a Zdravotnickou záchrannou službou. Ačkoli je Policie ČR jednou ze základních složek, neprovádí, vzhledem ke svému hlavnímu poslání, záchranné a likvidační práce. Jejím úkolem je zejména, zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti v dopravě k podpoře provádění záchranných a likvidačních prací.

Ve smyslu **Etického kodexu Policie ČR** spočívá poslání Policie ČR ve službě veřejnosti, které je založeno na úctě a respektu k lidským právům a je vykonáváno v souladu se základními hodnotami, závazky vůči společnosti, cíli a osobním i profesionálním přístupem příslušníků Policie ČR.

Mezi hlavní cíle Policie ČR patří chránit bezpečnost a pořádek ve společnosti, prosazovat zákonnost, chránit práva a svobody osob, preventivně působit proti trestné a jiné protiprávní činnosti a potírat ji, usilovat o trvalou podporu a důvěru veřejnosti. V kodexu jsou uvedeny základní hodnoty Policie ČR, jimiž jsou profesionalita, nestrannost, odpovědnost, ohleduplnost a bezúhonnost.

2.1 Historie policejních složek

Vývoj policie a policejních sborů u nás prošel dlouhým vývojem. Následně je uvedena stručná charakteristika vývoje policie.

Období do r. 1918 (Habsburská monarchie)

Historicky první zmínka o policejních složkách se objevila již v antických státech ve 4. století př. n. l., kde lučištníci vykonávali pořádkové služby. Bylo však zapotřebí mnoha staletí, než se z těchto univerzálních složek vyvinuly složky specializované. Ve 14. stol. byly těmito složkami městští žoldnéři, kteří vykonávali hlídkovou službu v ulicích, hlídali městské vězení a střežili městská myta. Výkon policejní služby však postrádal jakoukoliv jednotnost. Vlastní policejní úkony byly spjaty se zemskými soudy, šlechtickými vrchnostmi, městskými magistráty a venkovskými představenstvy. Tento model se dále vyvíjel, působnost stráží se rozšiřovala i za hranice města. Postupně docházelo k centralizaci a posilování ústřední vlády, která přebírala zajištění policejních funkcí. Od poloviny 18. století vznikají na území habsburské monarchie u zemských místodržitelství policejní komise.

V 18. století došlo k třem zásadním reformám policejní správy. První z nich proběhla v roce 1749, kdy byla oddělena policejní správa od justice a došlo ke zřízení úřadů s vrchním dozorem nad policií. Druhá policejní reforma, označována jako Tereziánská policejní reforma byla v roce 1776. Reforma se týkala především Vídně, kde původní rozdělení na 4 městské části zůstalo, ale předměstí bylo rozděleno dále na 8 částí. V čele každého okresu stál policejní dozorce a nadřízeným orgánem byl vrchní policejní dozorce s náměstkem. Třetí policejní reforma, označována jako Josefínská policejní reforma, proběhla v roce 1782. Tato reforma rušila staré bezpečnostní komise a rozdělila policii na tajnou a uniformovanou policii. Od roku 1785 byla zřizována policejní ředitelství také v českých zemích a to v Praze, Brně a Opavě.

K dalšímu vývoji v policejní správě dochází v roce 1848, kdy došlo k začlenění policie pod ministerstvo vnitra. Po obnovení nejvyššího policejního úřadu v roce 1852 přešla do jeho pravomocí veškerá policie. Po roce 1870 byla policie definitivně zařazena pod ministerstvo vnitra. Řídícími policejními úřady byla policejní ředitelství ve větších městech a komisařství v menších centrech. Vedle státní policie působila také policie městská a obecní. Tento systém byl zachován bez větších změn až do roku 1918.

Období 1918 -1939 (Československá republika)

Při vzniku samostatného československého státu, došlo k recepci právního řádu a k převzetí stávajícího správního systému včetně rakouské organizace státních policejních úřadů, četnictva a komunální policie. Četnictvo bylo vojensky organizovaným strážním sborem s působností po celém území státu a podřízeným politickým úřadům. Státní policie byla organizačně skromnější než četnictvo. Soustavu státních policejních úřadů tvořili pouze dvě policejní ředitelství (Praha a Brno) a dvě policejní komisařství (Plzeň a Moravská Ostrava).¹ Od roku 1920 byla zákonem zmocněna vláda zřizovat další policejní ředitelství a komisařství. Státní policie se v tomto období dělila na uniformovanou a neuniformovanou stráž bezpečnosti. Četnictvo a státní policejní úřady byly financovány státem.

Období 1939 – 1945 (Protektorát Čechy a Morava)

Mnichovská konference v roce 1938 způsobila, že značné části území Československé republiky připadly Německu, Maďarsku a Polsku. Následně v roce 1939 došlo k vytvoření Protektorátu Čechy a Morava. Protektorát představoval ze státoprávního hlediska komplikovaný útvar, ve kterém vedle podřízené české správy fungovala řídící německá správa se svými bezpečnostními orgány. V protektorátu fungovaly společně německé policejní součásti a české protektorátní policejní složky. Bezpečnostní složky tvořily dvě skupiny. První skupina byla protektorátní uniformovaná policie, do které patřilo četnictvo, uniformovaná vládní policie, uniformovaná obecní policie a požární policie. Jejich nadřízeným orgánem bylo ministerstvo vnitra. Druhou skupinou byla neuniformovaná protektorátní policie, do které náležela vládní kriminální policie a obecní kriminální policie. K dokončené reorganizaci došlo v červenci roku 1942, kdy u ministerstva vnitra vznikla dvě generální velitelství.²

Období 1945 -1989

Základní rámec pro nové státoprávní uspořádání se stal v roce 1945 Košický vládní program. Byl zřízen Sbor národní bezpečnosti (dále jen „SNB“) jako ozbrojený sbor organizovaný podle vojenských zásad. Jeho základními organizačními útvary byla Veřejná

¹ MACEK, P.; UHLÍŘ, L. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918- 1939)*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství Police history, 1999. 230 s. ISBN 80-902670-0-9.

² MACEK, P.; UHLÍŘ, L. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát(1939-1945)*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství Police history, 2001. 230 s. ISBN 80-86477-01-0.

bezpečnost a Státní bezpečnost. Mezi jeho úkoly náleželo chránění veřejného zájmu na území Československa, vykonávání bezpečnostní a pořádkové služby, hlídání státních hranic, boj proti zločinnosti, ochrana svrchovanosti, celistvosti a samostatnosti republiky a zajištění osobní bezpečnosti ústavních činitelů a bezpečnosti osob a majetku.

Organizační struktura SNB dále procházela menšími i zásadními změnami. V roce 1950 došlo k rozdělení ministerstva vnitra, když z něj bylo vyděleno ministerstvo národní bezpečnosti. Tento systém se ovšem neosvědčil, a tak již v roce 1953 bylo ministerstvo národní bezpečnosti zrušeno. V roce 1954 došlo k další reorganizaci. Byla vytvořena Hlavní správa veřejné bezpečnosti, které byly podřízeny krajské správy Ministerstva vnitra a těm pak okresní oddělení Ministerstva vnitra. Nová územní organizace státu z roku 1960 si vynutila také modifikaci organizační struktury SNB. Ta začala platit k 1. 4. 1960. Zároveň byla nově zřízena oddělení Veřejné bezpečnosti (dále jen „VB“) jako základní článek celé struktury. K další změně došlo v roce 1966, kdy byly zrušeny krajské správy a okresní oddělení Ministerstva vnitra a nahrazeny krajskými správami SNB a okresními odděleními VB.

Po roce 1968 se Státní bezpečnost ale i Veřejná bezpečnost staly hlavní oporou komunistického režimu, a jako represivní orgány, jejichž příslušníci často používali privilegovaného postavení, byly veřejností vnímány velmi negativně. Zákroky VB proti demonstrantům v letech 1988 a 1989 vyvrcholili v zhroucení komunistického režimu. To vedlo ke konci Sboru národní bezpečnosti, který byl transformován do Policie ČSFR, ze které po rozdělení federace v roce 1993 vznikla Policie ČR.

2.2 Legislativa Policie

Současná legislativa Policie ČR se řídí základním **zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky**, ve znění pozdějších předpisů. Mezi další zákony, které souvisí s činností Policie ČR jsou následující.

- Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 267/2006 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů.

2.2.1 Základní pojmy

Pro úplnost jsou objasněny některé základní pojmy, související s policií, veřejným pořádkem a bezpečností.

Policie je odvozena z řeckého slova „politeia“ (tzn. státní správa) a původně to byla veškerá správa státní a veškerá péče státu o veřejné blaho. Dnešní policie je chápána ozbrojený bezpečnostní sbor působící v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti. Úkoly policie plní policisté ve služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů nebo občanští zaměstnanci v pracovním poměru.

Veřejný pořádek lze charakterizovat jako „*souhrn společenských vztahů, které vznikají, rozvíjejí se a zanikají na místech veřejných a veřejnosti přístupných, které jsou upraveny právními i neprávními normativními systémy, jejichž zachování je významné pro zajištění klidného a bezporuchového chodu společnosti.*“ Ochrana veřejného pořádku patří k významným vnitřním funkcím České republiky.³

Bezpečnost lze definovat jako stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby pro objekt (př. stát, občana) a jeho zájmy. „*Bezpečnost resp. veřejná bezpečnost zahrnuje ochranu společnosti a jednotlivců před nebezpečím ohrožujícím jak bezpečnost státu, jeho institucí, jakož i nerušený výkon funkcí státu, tak i život, zdraví, majetek, svobodu,*

³ MACEK, P., ZÁMEK, D. Policie a hromadná narušení veřejného pořádku, 1. vyd. Praha, 2007. 11 s. ISBN 978-80-7251-264-5.

*lidskou důstojnost a osobní čest jednotlivce.*⁴ Bezpečnost lze rozdělit na vnější (ochrana státu proti zevnímu nepříteli) a vnitřní (zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, ochrana života, zdraví a materiálních hodnot občanů).

Prevence vyjadřuje soustavu opatření, která mají předcházet nějakému nežádoucímu jevu, například drogovým závislostem, zločinům, nehodám, nemocem, sociálním konfliktům, násilím, ekologickým katastrofám a podobně. Taková opatření se nazývají preventivní. Z toho vyplývá, že prevence postihuje všechny oblasti života.

Trestná činnost je vymezena jako závažná negativní vlastnost společnosti související s poškozováním nebo ohrožováním státní mocí chráněných zájmu. **Trestný čin** je definován jako protiprávní čin, který zákon⁵ označuje za trestný, a který vykazuje znaky uvedené v tomto zákoně.

2.3 Úkoly Policie ČR

Mezi hlavní úkoly Policie ČR, podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, patří zejména:

- chránit bezpečnost osob a majetku,
- spolupůsobit při zajišťování veřejného pořádku, a byl-li porušen, činit opatření k jeho obnovení,
- vést boj proti terorismu,
- odhalovat trestné činy a zjišťovat jejich pachatele,
- konat vyšetřování o trestných činech,
- zajišťovat ochranu ústavních činitelů ČR a bezpečnost chráněných osob, kterým je při jejich pobytu na území ČR poskytována osobní ochrana podle mezinárodních dohod,
- dohlížet na bezpečnost a plynulost silničního provozu a spolupůsobit při jeho řízení,
- odhalovat přestupky,
- projednávat přestupky, pokud tak stanoví zvláštní zákon,
- vést evidenci a statistiky potřebné pro plnění svých úkolů,

⁴ HALÁSEK, D.; LENERT, D.; PERNICA, B. *Ekonomika obrany, bezpečnosti a veřejného pořádku*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TUO, 2006. 5 s. ISBN 80-248-1026-3.

⁵ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

- vyhlášovat celostátní pátrání, a přitom je oprávněna zveřejňovat údaje nezbytné k identifikaci hledaných osob,
- na základě vyznamení orgány Vězeňské služby ČR provádět úkony související s bezprostředním pronásledováním osob, které uprchly z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody,
- zadržovat svěřence s nařízenou ústavní nebo uloženou ochrannou výchovou, kteří jsou na útěku, a spolupůsobit při jejich vyhledávání.

Při plnění svých úkolů postupuje Policie ČR také podle parlamentem schválených, ratifikovaných a vyhlášených mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána.

Policie plní též úkoly státní správy, pokud tak stanoví zvláštní zákon (zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů). Policie plní rovněž úkoly při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku, které jí ukládají příslušné orgány obcí za podmínek stanovených zvláštními předpisy (zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů). Úkol odhalovat trestné činy páchané policisty a zjišťovat jejich pachatele plní útvar ministerstva pro inspekční činnost, přímo řízený ministrem vnitra.

2.4 Organizace a řízení Policie ČR

Policie ČR je podřízena Ministerstvu vnitra ČR. Policie je vnitřně členěna na Policejní prezidium ČR, útvary policie s celostátní působností, krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajského ředitelství.⁶ Při nakládání s majetkem České republiky a v právních vztazích se za součást organizační složky státu považují Policejní prezidium ČR, útvary policie s celostátní působností, krajská ředitelství policie. Útvary zřízené v rámci krajského ředitelství se považují za vnitřní organizační jednotky.

2.4.1 Ministerstvo vnitra ČR

Ministerstvo vnitra ČR bylo zřízeno zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Je ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, zejména pro veřejný pořádek, včetně dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu. Do jeho působnosti dále náleží hlášení pobytů a evidence obyvatel, sdružovací a shromažďovací právo, požární ochrana, povolování

⁶ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů.

pobytu cizinců a postavení uprchlíků, územní členění státu. Dále vykonává správu v oblasti matrik, jména a příjmení, státního občanství, vydává občanské průkazy a cestovní doklady.

Povinností Ministerstva vnitra ČR je zajistit komunikační síť pro Policii České republiky, složky Integrovaného záchranného systému a územní orgány státní správy. Zajišťuje spolupráci v rámci mezinárodní organizace Interpol a Europol.

Ministru vnitra jsou podřízeny útvary ministerstva a to:

- Bezpečnostní odbor,
- Inspekce PČR,
- Kabinet ministra vnitra,
- Odbor interního auditu a supervize,
- Odbor tisku a public relations,
- Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR,
- Programová kancelář pro koordinaci projektů Smart Administration.

2.4.2 Policejní prezidium ČR

Policejní prezidium řídí činnost všech složek policie. V čele Policejního prezidia ČR stojí policejní prezident, jmenovaný ministrem vnitra. Policejní prezident je představeným všech policistů, mimo těch, kteří jsou povoláni k plnění úkolů ministerstva. K plnění úkolů ministerstva policisty povolává ministr vnitra. Policejní prezident jmenuje a odvolává ředitele všech služeb Policie ČR, ředitele ochranné služby jmenuje a odvolává ministr vnitra se souhlasem prezidenta České republiky. Policejní prezidium je za plnění mu určených úkolů odpovědné ministrovi.

2.4.3 Útvary Policie ČR s celostátní působností

Útvary policie ČR s celostátní působností zřizuje ministr vnitra na návrh policejního prezidenta zpravidla aktem interního řízení. Útvary s působností na celém území ČR jsou následující:

- Kriminalistický ústav Praha,
- Letecká služba,
- Služba cizinecké policie,

- Národní protidrogová centrála SKPV⁷,
- Útvar rychlého nasazení,
- Útvar odhalování nelegálních výnosů a daňové kriminality SKPV,
- Útvar zvláštních činností SKPV,
- Útvar speciálních činností SKPV,
- Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV,
- Útvar pro odhalování organizovaného zločinu SKPV,
- Útvar pro ochranu ústavních činitelů,
- Útvar pro ochranu prezidenta ČR,
- Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV.

2.4.4 Útvary s územně vymezenou působností

Jedná se o 14 krajských ředitelství policie jejichž názvy a sídla jsou shodné s územním obvodem vyššího územního samosprávného celku, jež můžeme vidět na obrázku č. 2.1, jsou to následující krajské ředitelství:

- hlavního města Prahy se sídlem v Praze,
- Středočeského kraje se sídlem v Praze,
- Jihočeského kraje se sídlem v Českých Budějovicích,
- Plzeňského kraje se sídlem v Plzni,
- Karlovarského kraje se sídlem v Karlových Varech,
- Ústeckého kraje se sídlem v Ústí nad Labem,
- Libereckého kraje se sídlem v Liberci,
- Královéhradeckého kraje se sídlem v Hradci Králové,
- Pardubického kraje se sídlem v Pardubicích,
- kraje Vysočina se sídlem v Jihlavě,
- Jihomoravského kraje se sídlem v Brně,
- Olomouckého kraje se sídlem v Olomouci,
- Zlínského kraje se sídlem ve Zlíně,
- Moravskoslezského kraje se sídlem v Ostravě.⁸

⁷ SKPV - Služba kriminální policie a vyšetřování.

⁸ Příloha k zákonu č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů.

Pro efektivnější působení policie se změnila i vnitřní organizační struktura policie, která má dnes pouze dvě úrovně, namísto tří úrovní, tj. Policejní prezidium ČR a krajská ředitelství.

Na členění policie se lze dívat také z pohledu věcného. V rámci policie působí jednotlivé služby, které chápeme jako základní oblasti činností policie. Z hlediska jejich činnosti se jednotlivé útvary člení na službu pořádkové policie, službu dopravní policie, službu kriminální policie a vyšetřování, službu cizinecké a pohraniční policie, službu správních činností, službu železniční policie, ochrannou službu a leteckou službu policie.

12

3 ROLE POLICIE ČR V OBLASTI PREVENCE KRIMINALITY

Policie ČR plní hlavní roli na poli ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti, ochrany osob a majetku, odhalování, objasňování a vyšetřování trestných činů. Zákon o Policii ČR⁹ uvádí v §2, že policie, plní úkoly mimo jiné i předcházení trestné činnosti a v § 17, že policie spolupracuje s právníckými a fyzickými osobami vykonávající činnost v oblasti prevence kriminality a sociálně patologických jevů.

Pro orgány územní veřejné správy je Policie ČR hlavním partnerem při zpracování analýz trestné činnosti a při formulování návrhů na řešení identifikovaných problémů. Podílí se na tvorbě koncepce prevence kriminality včetně stanovení priorit, jimiž je třeba se na místní úrovni zabývat.

Policie ČR spolupracuje na vytváření preventivních programů, a to zejména v oblasti informační, analytické a vyhodnocovací. Zástupci Policie ČR jsou stabilními členy pracovních skupin prevence kriminality a výběrových komisí. Mimo to Policie ČR může být také realizátorem nebo partnerem konkrétního preventivního projektu.

Preventivní činnost v současném organizačním systému Policie ČR zajišťují **Preventivně informační skupiny** (dále jen „PIS“) Policie ČR, které jsou zřízeny u krajských ředitelství PČR. Konstituováním PIS PČR se vytvořila síť specialistů na informování veřejnosti o práci policie a o možnostech ochrany před trestnou činností. Mimo komunikace se sdělovacími prostředky se činnost PIS soustřeďuje především na realizaci primárních preventivních programů ve školách, na pořádání jednorázových prezentačních akcí Policie ČR a na informování veřejnosti o kriminalitě a způsobech ochrany před ní prostřednictvím nejrozličnějších informačních materiálů a aktivit. PIS ČR spolupracují s orgány státní správy, samosprávy a dalšími subjekty v oblasti prevence.

Podle zákona č.128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů jsou ustanoveny zákonné podmínky pro spolupráci obce a Policie ČR, podle něhož může starosta obce požadovat po Policii ČR pomoc při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. Na místní úrovni je nejužším spolupracovníkem Policie ČR obecní policie. Jedná se o orgán obce zřízený v rámci její samostatné působnosti za účelem zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku.

⁹ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů.

Za dobu své existence, tj. od roku 1992, se obecní policie stala významným činitelem ovlivňujícím pořádek a bezpečnost v obcích. V mnoha městech je obecní policie hlavním nositelem preventivních opatření. V oblasti informování občanů jsou aktivity preventistů městské policie směrem k široké veřejnosti i ke specifikovanějším cílovým skupinám obsahově obdobné jako u PIS PČR.

3.1 Oblast prevence kriminality

Hlavním nástrojem kontroly kriminality je bezpečnostní politika státu, jejíž součástí je preventivní politika, která se zaměřuje na eliminaci kriminogenních faktorů a kriminálně rizikových jevů, na práci s pachateli a na pomoc obětem trestné činnosti.¹⁰ Níže jsou vysvětleny základní pojmy související s prevencí kriminality.

Preventivní politika využívá nerepresivní metody, na kterých se podílí velké množství veřejných institucí i soukromých subjektů. Preventivní opatření vzhledem k velkému rozsahu příčin trestné činnosti zasahují do mnoha oblastí veřejného života, např. do oblasti vzdělávání, sociální, zaměstnanosti, osvětové, trávení volného času, krizové intervence či urbanistického plánování. V rámci trestní politiky je stále častěji zohledňován nezastupitelný význam preventivní politiky, např. formou odklonů, či alternativních trestů k trestu odnětí svobody.

Z teoretického pohledu je prevence kriminality součástí kriminologie, která zkoumá zejména osobu pachatele, osobu oběti a zabývá se také možnostmi kontroly kriminality.

Kriminologie je věda empirická, spoléhající se více na pozorování skutečnosti než na teorii, a věda multidisciplinární, víceoborová, mezioborová.

Prevence kriminality je definována jako ofenzivní strategie boje s trestnou činností. Z toho jednoznačně vyplývá, že účinnost přijatých opatření a hlavně udržitelnost dosažených pozitivních výsledků je podmíněna dobrou přípravou a kvalitním plánováním a průběžným vyhodnocováním.

¹⁰Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011. Dostupná na WWW:
<<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2007/priprave/strategie1016/strategie3.pdf>> [cit. 2009-12-10].

3.2 Úrovně preventivních aktivit

Při tvorbě dílčích projektů prevence kriminality je třeba specifikovat, zda se jedná o preventivní aktivitu na primární, sekundární či terciární úrovni.

- **Primární prevence** je určena pro všechny občany, zahrnuje výchovnou, vzdělávací, osvětovou činnost, poskytování informací, volnočasové aktivity pro širokou veřejnost). Těžiště primární prevence je v rodinách, ve školách a v lokálních společenstvích.
- **Sekundární prevence** je zaměřena na rizikové skupiny osob, u nichž je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou pachateli nebo oběťmi trestné činnosti, na sociálně patologické jevy (např. drogové a alkoholové závislosti, záškoláctví, šikana, vandalismus, rasové konflikty), na příčiny kriminogenních situací (dlouhodobá nezaměstnanost, sociální chudoba apod.) a na extrémně nepříznivé životní prostředí (ghetta, holobyty, zdevastovaná neobydlená sídliště apod.).
- **Terciární prevence** je zacílena na resocializaci kriminálně narušených osob a rizikové sociální prostředí (např. pracovní uplatnění včetně rekvalifikace, sociální a rodinné poradenství, pomoc při získávání bydlení apod.).

Odpovědnost za oblast primární a sociální prevence patří do působnosti rodiny, obce a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Sekundární a terciární prevence je s ohledem na odbornou náročnost jednotlivých aktivit záležitostí Ministerstva práce a sociálních věcí a v některých souvislostech i Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva zdravotnictví.

3.3 Struktura prevence kriminality

Prevence kriminality je strukturována do čtyř oblastí podle zaměření projektů, jedná se o sociální prevenci, situační prevenci, prevenci viktinnosti a pomoc obětem trestných činů a informování občanů a jejich aktivizace.

3.3.1 Sociální prevence

Sociální prevence představuje aktivity ovlivňující proces socializace a sociální integrace jedince a aktivity zaměřené na změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek, které jsou považovány za klíčové příčiny páčání trestné činnosti.

Projekty z okruhu sociální prevence se proto orientují především na potenciální nebo již na skutečné pachatele trestné činnosti, na kriminogenní prostředí a na sociálně znevýhodněné skupiny obyvatel. Do sociální prevence se zahrnuje také pomoc obětem trestné činnosti. Projekty sociální prevence můžeme rozčlenit podle převažující povahy aktivit a zaměření na cílové skupiny na:

- sportovní aktivity (sportovní vybavení, skate + in line areály, plácky, hřiště),
- jiné zájmové aktivity (klubové, technické, umělecké),
- nízkoprahová zařízení a streetwork¹¹,
- poznávací akce, výchovné a terapeutické pobyty,
- krizová a poradenská zařízení (azylová zařízení, výchovná zařízení),
- specifické projekty (projekty na zvyšování právního vědomí, proti šikaně a projekty participující na činnosti Probační a mediační služby, Systém včasné intervence, fanprojekty apod.),
- pomoc obětem trestné činnosti.

Přesné hranice vymezující výše uvedené typy nelze většinou stanovit, protože aktivity které zahrnují, se často prolínají a přesahují. Navrženou typologii je třeba chápat jen jako orientační a zařazování projektů k jednotlivým typům záležitostí na jejich obsahu a podílu převládajících aktivit.

3.3.2 Situační prevence

Situační prevence vychází ze zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností. Nejeefektivněji působí při omezování majetkové trestné činnosti tím, že minimalizuje kriminogenní podmínky prostřednictvím čtyř následujících typů ochrany:

- klasická ochrana - mechanické zábranné prostředky (např. různé bezpečnostní uzamykací systémy, zabezpečovací systémy dveří, bezpečnostní folie, schránky a zavazadla, mříže, tresory apod.),

¹¹ Streetwork je terénní sociální práce, snaha o vyhledávání a kontaktování jednotlivce či skupiny na obvyklých místech (např. v ulicích, parcích, klubech a hernách), kteří jsou stylem svého života a nebo trávení volného času více ohroženi negativními sociálními jevy.

- technická ochrana - elektrická zabezpečovací a požární signalizace, uzavřené televizní okruhy, MKDS, PCO, kontrolní systémy selektivního vstupu, přepěťové ochrany, ochrana dat a informací, speciální technika,
- fyzická ochrana objektů - je prováděna policií, armádou, strážnými a zaměstnanci soukromých bezpečnostních služeb,
- režimová ochrana - zahrnuje administrativně organizační opatření komplexního charakteru.

Cílem opatření situační prevence je zejména:

- ztížení dostupnosti cílů a snížení výnosnosti trestných činů pro pachatele,
- zvýšení pocitu bezpečí občanů,
- vytváření bezpečných zón v exponovaných lokalitách,
- zvýšení efektivity práce bezpečnostních složek a zlepšení koordinace jejich postupu,
- využití jako represivního prostředku pro zachycení, identifikaci, dopadení pachatele a při dokazování trestné činnosti.

3.3.3 Prevence viktimnosti a pomoc obětem trestných činů

Prevence viktimnosti¹² a pomoc obětem trestných činů je zaměřena na využití viktimologických poznatků, které se pak uplatňují při tvorbě preventivních programů a určitých modelů chování osob. Orientuje se na potencionální a skutečné oběti trestných činů. Zaměřuje se na činnost osvětovou a poradenskou. Zejména jde o poučení o obecných a speciálních zásadách ochrany ohrožených osob např. zabezpečení sebe a svůj majetek před napadením, ochrana před útokem a po něm. Prevence zahrnuje i výcvikové kurzy psychologické i fyzické sebeobrany, terapeutické a rehabilitační zacházení po útoku.

V praxi se jedná o skupinové i individuální zdravotní, psychologické a právní poradenství, trénink v obranných strategiích a propagaci technických možností ochrany před trestnou činností.

Prevence viktimnosti užívá metody sociální i situační prevence, a to podle míry ohrožení na primární, sekundární i terciární úrovni.

¹² Viktimnost je souhrn předpokladů k tomu, aby se člověk stal obětí trestného činu.

3.3.4 Informování občanů a jejich aktivizace

Projekty v oblasti informování občanů jsou zaměřené na zprostředkování informací o nebezpečích ohrožení různými formami trestné činnosti a o možnostech a způsobech ochrany před ní. Informace poskytované občanům jsou obsahově velmi široké, jsou to informace, které se mohou týkat stavu, vývoje a typů kriminality v lokalitách, rizikových způsobů chování, vysvětlování smyslu a výhod zabezpečování majetku a pojištění, technického řešení zabezpečování majetku, možností spolupráce v komunitě a spolupráce s policií, doporučujících modelů bezpečného chování (různé rady a desatera) apod., včetně informací o zařízeních poskytujících právní, psychologickou, lékařskou případně i materiální pomoc obětem trestné činnosti.

Cílem projektů v oblasti informování občanů je zvyšování informovanosti obyvatel a motivace k aktivnímu přístupu pro zajišťování vlastní bezpečnosti a ochrany majetku. Typy projektu v oblasti informování občanů a jejich aktivizace jsou rozděleny v příloze č. 1.

3.4 Systém prevence kriminality

Vláda České republiky průběžně od roku 1996 schvaluje střednědobé strategie, které definují základní priority, principy a cíle preventivní politiky, od tohoto roku začaly být také každoročně vyčleňovány ze státního rozpočtu finanční prostředky na podporu programů prevence kriminality.

Na základě usnesení č. 1150 ze dne 15. října 2007 schválila vláda České republiky **Strategii prevence kriminality na léta 2008 až 2011** (dále jen „Strategie“). Cílem této Strategie je dále zvyšovat pocit bezpečí občanů a snižovat míru a závažnost trestné činnosti. Hlavní priority Strategie spočívají ve snižování majetkové a násilné kriminality, v eliminaci kriminálně rizikových sociálně patologických jevů, v omezování příležitostí k páchání trestné činnosti, ve zvyšování rizika pro pachatele, že bude dopaden, a v informování občanů o legálních možnostech ochrany před trestnou činností.

Ve Strategii je kladen důraz na plošné zavádění Systému včasné intervence a týmů pro mládež, jako významného nástroje snižování trestné činnosti mládeže a na legislativní ukotvení prevence kriminality v českém právním řádu.

Ve Strategii prevence kriminality na léta 2008 až 2011 jsou obsaženy následující specifické cíle.

- Fungující a stabilní systém prevence kriminality na všech úrovních veřejné správy.
- Posílení kompetencí krajů a obcí při plánování a realizaci preventivních opatření.
- Systematická partnerská spolupráce mezi příslušnými orgány na všech úrovních veřejné správy.
- Profesní stabilizace kvalifikovaných manažerů prevence kriminality na úrovni krajů a měst, kteří budou vybaveni potřebnými kompetencemi.
- Profesní stabilizace kvalifikovaných pracovníků Policie ČR a obecní policie v oblasti prevence kriminality.
- Zajištění finančních zdrojů ze státního rozpočtu, z rozpočtů krajů a obcí a evropských fondů na realizaci úkolů vyplývajících ze Strategie.
- Zapojování širokého spektra subjektů do preventivních programů, do jejich přípravy, organizace a zabezpečení.

Systém prevence kriminality podle Strategie je nově rozčleněn do tří úrovní, republikové, krajské a městské.

- **Republiková úroveň** – (je v gesci Ministerstva vnitra ČR) úkolem je koordinovat preventivní aktivity jednotlivých článků systému (resortní, krajské, městské); zkvalitňovat systém prevence po stránce personální, metodické a informační; zabezpečovat realizaci mezíresortních a celorepublikových projektů; vytvářet podmínky pro finanční zabezpečení realizace úkolů vyplývajících ze Strategie na léta 2008 až 2011.
- **Krajská úroveň** – (zahrnuje 14 krajů) úkolem je vytvořit preventivní politiku v rámci své působnosti, koordinovat ji a zabezpečovat po metodické, konzultační a částečně po finanční stránce. Nástrojem pro realizaci preventivní politiky jsou Krajské programy prevence kriminality, které mohou být realizovány na území celého kraje, jeho části nebo na území obcí.
- **Městská úroveň** – (zahrnuje města s počtem obyvatel nad 25 tisíc) úkolem je vytvořit komplexní přístup k prevenci kriminality. Policie ČR se má orientovat na metodu práce ve smyslu Community policing. Cílem Programu města je ochrana lokálních

komunit před kriminalitou, posílení pocitu bezpečí občanů, snižování majetkové a násilné kriminality, eliminace kriminálně rizikových sociálně patologických jevů, kooperace všech institucí, které na místní úrovni působí, a integrace policie do preventivních aktivit města.

3.4.1 Subjekty prevence kriminality

V České republice byly institucionální podmínky pro rozvoj preventivní politiky vytvořeny v roce 1993, kdy byl usnesením č. 617 vlády ČR při Ministerstvu vnitra zřízen meziposortní orgán **Republikový výbor pro prevenci kriminality** (dále jen „RVPV“).

RVPV je meziposortní iniciační, koordinační a metodický orgán. Řídí se statutem a jednacím řádem schváleným vládou ČR. Schází se zpravidla jedenkrát za měsíc a řídí se plánem činnosti.

Hlavním předmětem činnosti RVPV je vytváření koncepce preventivní politiky vlády ČR na meziposortní úrovni a její konkretizace na úrovni místní. Současně nese odpovědnost za zpracování materiálů pro jednání vlády ČR z oblasti prevence kriminality. Schvaluje žádosti o dotace na projekty prevence kriminality předložené jednotlivými městy, včetně výše finančních prostředků vyčleněných v kapitole státního rozpočtu Ministerstvo vnitra.

RVPV má 19 členů. Předsedou RVPV je ministr vnitra, výkonným místopředsedou je 1. náměstek ministra vnitra. Mezi další členy RVPV jsou zástupci:

- Ministerstva financí ČR,
- Ministerstva obrany ČR,
- Ministerstva práce a sociálních věcí ČR – odbor rodinné politiky,
- Ministerstva práce a sociálních věcí ČR – odbor sociálních služeb,
- Ministerstva pro místní rozvoj ČR,
- Ministerstva spravedlnosti ČR,
- Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR,
- Ministerstva vnitra ČR,
- Ministerstva zdravotnictví ČR,
- Nejvyššího státního zastupitelství,
- Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR,
- Institutu pro kriminologii a sociální prevenci,

- Policejního prezidia ČR,
- Probační a mediační služby ČR,
- Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity,
- Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky,
- Soudcovské unie ČR.¹³

Poradním orgánem RVPV byla zřízena **Komise pro výběr projektů Městského programu prevence kriminality** k poskytování dotací ze státního rozpočtu. Výsledkem meziresortní spolupráce je vybudovaný systém prevence kriminality v ČR, který se opírá o resortní preventivní programy, programy prevence kriminality na místní úrovni, aktivity Policie ČR, nestátních neziskových organizací i podnikatelských subjektů.

Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra plní funkci ústředního orgánu státní správy v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti při tvorbě a realizaci koncepce prevence kriminality. Zároveň plní funkci sekretariátu Republikového výboru pro prevenci kriminality.

Spolupráce komerčních subjektů je na centrální úrovni institucionalizována v **Poradním sboru ministra vnitra pro situační prevenci** (dále jen „PS MV“), který byl zřízen v roce 1998 Rozkazem ministra vnitra. Je to koordinační a iniciační orgán k posuzování koncepčních otázek a pro spolupráci s mimoresortními orgány při realizaci Programu prevence kriminality Ministerstva vnitra, ke zpracování společné strategie prevence kriminality - na veřejných prostranstvích a v obchodní síti, v rekreačních oblastech, prevence automobilové kriminality, vloupání do obydlí, prevence zaměřené k individuální ochraně osob apod.

PS MV tvoří v současné době zástupci subjektů, jimiž jsou Ministerstvo vnitra – odbor prevence kriminality, Policie ČR Správa hlavního města Prahy, Policejní prezidium ČR, Městská policie hlavního města Prahy, Česká asociace pojišťoven, Asociace technických bezpečnostních služeb Grémium Alarm, Bankovní asociace a Asociace soukromých bezpečnostních služeb ČR.

¹³ Republikový výbor pro prevenci kriminality. Dostupné na WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/republikovy-vybor-pro-prevenci-kriminality.aspx>> [cit. 2009-12-10].

Předseda poradního sboru může při projednávání detailních záležitostí přizvat zástupce dalších subjektů, kteří tvoří tzv. sbor odborníků. Jedná se například o zástupce České pošty s.p., akreditovaných zkušeben a certifikačních orgánů a Bílého kruhu bezpečí.

Nestátní neziskové a církevní organizace jsou blízkými partnery všech úrovní veřejné správy v oblasti prevence kriminality. Významnou roli zaujímají zejména v oblasti sociální prevence. Ve spolupráci s orgány veřejné správy se podílejí na plánování a realizaci opatření, na jejich vyhodnocování a na zvyšování kvality a efektivity jimi provozovaných služeb, které jsou finančně zajišťovány z veřejných zdrojů.

Dalším subjektem a důležitým partnerem veřejné správy a Policie ČR v oblasti prevence kriminality jsou **občané**. Poskytují informace o úspěšnosti realizovaných preventivních opatření a o tom, nakolik se cítí v bezpečí a jak se snížily či zvýšily jejich obavy z kriminality. Občané vyjadřují své názory na metody předcházení trestné činnosti a na opatření, která by měla být přijímána k odstranění sociálně patologických jevů a kriminality na všech úrovních veřejné správy. Role občanů je nezastupitelná při ochraně osobního majetku a zdraví a při jejich participaci na preventivních aktivitách zejména na lokální úrovni.

3.4.2 Objekty prevence kriminality

Objekty, na něž jsou směřovány jednotlivé aktivity a opatření prevence kriminality, mohou být samotné osoby nebo určité faktory, ovlivňující dané prostředí, v němž se lidé pohybují. Objekty prevence kriminality jsou následující.

Kriminogenní faktory - jsou rizikové činitele, které vyvolávají, usnadňují nebo podporují páčání trestných činů. Jsou to například subjektivní faktory, které souvisejí se strukturou osobnosti, s psychickými a fyzickými vlastnostmi a chováním jedince. Mezi kriminogenní faktory patří **sociální prostředí, příčiny a podmínky páčání kriminality**.

Potenciální či skuteční pachatelé trestné činnosti - za které považujeme rizikové jedince a skupiny, kteří trestnou činnost páčali, páčají nebo je vysoká pravděpodobnost, že trestnou činnost páchat budou.

Potenciální či skutečné oběti trestných činů – je zde kladen důraz zejména na nejslabší jedince a skupiny jako jsou děti, mládež, ženy, postižení či nemocní lidé.

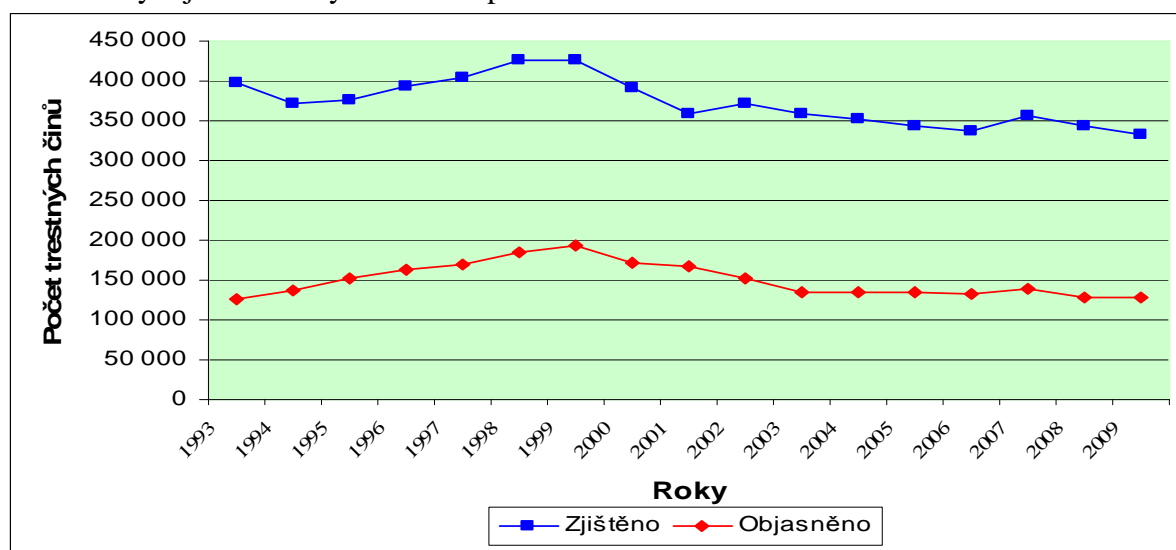
3.5 Kriminalita v České republice

Kriminalita provází celý společenský vývoj. Znepokojuje, jak počtem spáchaných trestných činů (dále jen „TČ“), tak i způsobem jejich provedení. Snahou každého státu je omezovat kriminalitu. Kriminalita se dělí podle policejní statistiky na obecnou kriminalitu, hospodářskou kriminalitu a zbývající kriminalitu. Obecná kriminalita se dále rozděluje na násilnou kriminalitu, mravnostní kriminalitu, majetkovou kriminalitu a ostatní kriminalitu.

Mezi **násilné trestné činy** patří vraždy, loupeže, únos, vydírání, týrání a jiné. V rámci **mravnostní kriminality** zahrnujeme TČ například znásilnění, obchodování se ženami, pohlavní zneužívání, ohrožování mravnosti, kuplířství. **Majetkové trestné činy** dělíme na krádeže vloupáním, krádeže prosté a ostatní majetkovou kriminalitu. **Ostatní kriminální činy** jsou například výtržnictví, sprejerství, požáry, výbuchy, maření výkonu úředního rozhodnutí a jiné. **Hospodářská kriminalita** zahrnuje nesourodý celek trestných činů od krádeží prostých, zpronevěr, podvodů, zneužívání pravomoci veřejného činitele, úplatkářství, krácení daní, neoprávněné podnikání a jiné. V rámci **zbývající kriminality** najdeme TČ například nadržování, veškeré nehody úmyslné a z nedbalosti, šíření poplašné zprávy, sdělení nepravdivé informace a jiné.

Vývoj kriminality v České republice v letech 1993 až 2009 je zobrazen v grafu 3.1. Podrobná tabulka k tomuto grafu s počtem zjištěných a objasněných trestných činů v letech 1993 až 2009 v ČR je uvedena v příloze č. 2.

Graf 3.1 Vývoj kriminality v České republice v letech 1993 až 2009

Zdroj: MAREŠOVÁ, A.; MARTINKOVÁ, M.; CEJP, M.; HOLAS, J. *Kriminalita v roce 2007*. 1. vyd. Praha, 2009. 114 s. ISBN 978-80-7338-083-0. - Vlastní zpracování.

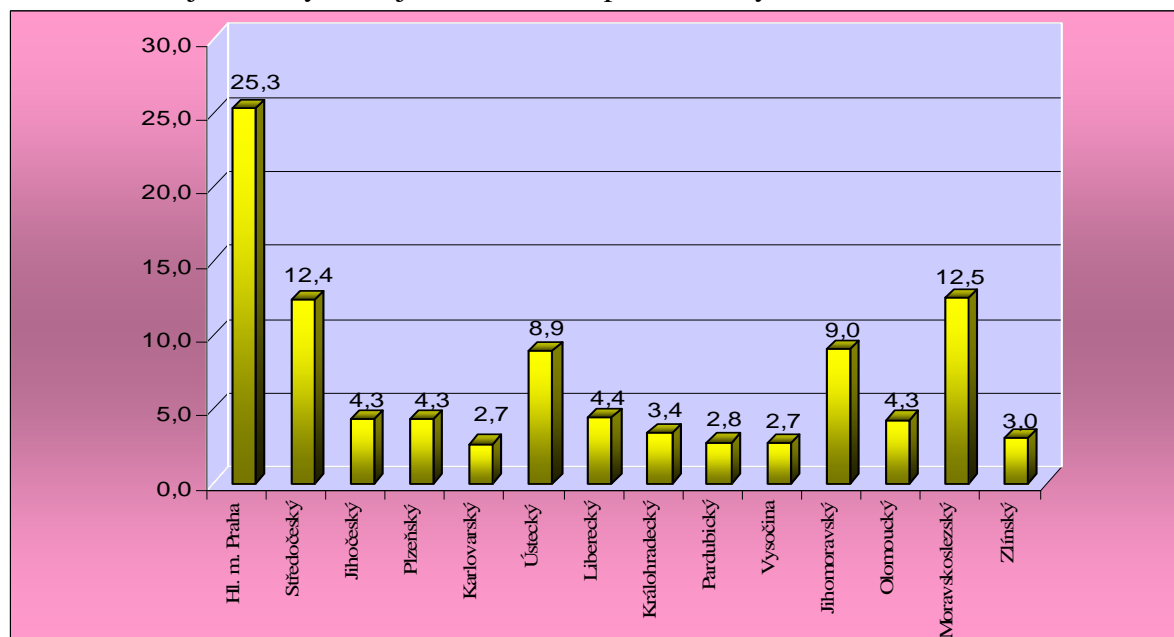
Z grafu je patrné, že největší nárůst kriminality od roku 1994 byl v letech 1998 a 1999 s počtem TČ 426 tisíc. Poté nastalo období poklesu až do roku 2001, kdy počet TČ byl 358 tisíc. Celkově můžeme říct, že v České republice od roku 1999 dochází až na výjimky (v roce 2002 a 2007) k neustálému poklesu kriminality. V roce 2009 byla zjištěna nejnižší kriminalita a to pouze 332 tisíc TČ. Objasněnost trestných činů ve sledovaných letech byla průměrně 40 %.

3.5.1 Kriminalita v Moravskoslezském kraji

Ohledem na řešenou problematiku diplomové práce nás budou zajímat pouze údaje o Moravskoslezském kraji (dále jen „MSK“), okrese Karviná a městě Bohumín. Podle statistik Policejního prezidia ČR vyplývá, že na území Moravskoslezského kraje bylo v roce 2009 celkem 41 731 zjištěných TČ a objasněnost TČ činila 38 %. Největší počet trestných činů v ČR má hlavní město Praha 84 tis. TČ, za ní Moravskoslezský a Středočeský kraj s 41 tis. TČ. Podíl jednotlivých krajů k celkovému počtu TČ v ČR v roce 2009 je zobrazen v grafu 3.2.

Tabulka s počtem trestných činů, objasněností a podílem jednotlivých krajů na trestných činech v roce 2009 je uvedena v příloze č. 3. Z následujícího grafu lze přehledně vidět, že MSK se podílí 12,5 % na celkových zjištěných trestných činech v ČR.

Graf 3.2 Podíl jednotlivých krajů k celkovému počtu trestných činů v ČR v roce 2009

Zdroj: Statistické přehledy kriminality za období od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2009. Dostupné na WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-327216.aspx> [cit. 2010-02-24] – Vlastní zpracování.

Na území Moravskoslezského kraje se nachází šest okresů. Jedná se o okres Nový Jičín, Bruntál, Opava, Frýdek-Místek, Karviná a Ostrava. Kriminalita v okresech MSK v roce 2009 je uvedena v tabulce 3.1. Jednotlivé okresy jsou seřazeny podle procentuálního podílu trestných činů v Moravskoslezském kraji.

Tab. 3.1 Kriminalita v okresech Moravskoslezského kraje v roce 2009

Celková kriminalita	MSK	Bruntál	Opava	Nový Jičín	Frýdek-Místek	Karviná	Ostrava
- zjištěno TČ	41 402	2 247	3 193	3 339	4 500	8 878	19 245
- objasněno TČ	16 124	1 435	1 482	1 792	1 918	3 670	5 768
- objasněnost v %	39	64	46	54	42	41	30
Podíl na celkovém počtu TČ v MSK v %	100	5	7	8	11	22	47

Zdroj: Statistické přehledy kriminality za období od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2009. Dostupné na WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-327216.aspx> [cit. 2010-02-24] – Vlastní zpracování.

Nejnižší podíl měl okres Bruntál a to 5 %, ovšem je to okres s nejnižším počtem zjištěných TČ. Největší kriminalita byla v okrese Ostrava, kde v roce 2009 bylo přes 19 tisíc spáchaných TČ tj. 47 % podíl. Okres Karviná je s počtem 8,8 tisíc zjištěných TČ a celkovou objasněností 41 % druhým okresem s největší kriminalitou v MSK. Jeho podíl na celkovém počtu TČ v kraji byl 22 %.

Okres Karviná tvoří 17 obcí z toho sedm z nich jsou města. Městy jsou Bohumín, Český Těšín, Havířov, Karviná a Orlová, Rychvald a Petřvald. Obcemi jsou Albrechtice, Dětmárovice, Dolní Lutyně, Doubrava, Horní Bludovice, Horní Suchá, Chotěbuz, Petrovice u Karviné, Stonava a Těrlicko.

4 ANALÝZA REALIZOVANÝCH PROGRAMŮ PREVENCE KRIMINALITY

Analýza realizovaných programů prevence kriminality bude zaměřena na Obvodní oddělení policie ČR Bohumín (dále jen „OOPČRB“). Pod OOPČRB patří město Bohumín a město Rychvald. OOPČRB je oddělením prvního stupně. V následujících kapitolách se blíže seznámíme s jednotlivými městy a s programy prevence kriminality v nich realizované.

4.1 Charakteristika města Bohumín

Na základě zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů vykonává obec samostatnou i přenesenou působnost. Jedná se o obec s rozšířenou působností.

Bohumín sousedí s Polskem a leží v severní části Moravskoslezského kraje. Město má výhodnou strategickou polohu, díky které sehrává významnou roli nejen v regionu, ale také v celé republice. Nachází se totiž na křižovatce železničních tratí, na soutoku Odry a Olše a na hranici dvou států. Přírozenou hranici vytvářejí s Polskem především malebné nivy dvou řek Odry a Olše, které se v Bohumíně spojují v jednu jedinou. Město leží v ostravské pánvi a od průmyslové Ostravy je vzdáleno necelých pět kilometrů.

Rozlohou zabírá Bohumín 3 109 hektarů a území, na kterém se rozkládá, je rovinaté bez větších kopců. S výškou 189 metrů nad mořem se jedná také o vůbec nejnižší bod Moravskoslezského kraje. Bohumín má k datu 31. 12. 2009 celkem 22 796 obyvatel.

Rozkládá se na sedm městských částí, kterými jsou Nový Bohumín, Starý Bohumín, Skřečůň, Záblatí, Pudlov, Vrbice a Šunychl. Rozložení počtu obyvatel v jednotlivých městských částí je uvedeno v následující tabulce 4.1. Z tabulky je patrné, že převážná část obyvatel je soustředěna do části Nový Bohumín.

Tab. 4.1 Rozložení obyvatelstva ve městě Bohumín

Nový Bohumín	Starý Bohumín	Skřečůň	Záblatí	Pudlov	Vrbice	Šunychl	Počet obyvatel celkem
14 048	1 531	2 541	2 198	1 443	464	551	22 776

Zdroj: Údaje z evidence obyvatel k 31. 12. 2009 – Vlastní zpracování.

Historie města Bohumín

Bohumín měl významnou strategickou polohu již od svého založení. Tuto důležitost si město udrželo dodnes. Už ve 12. století procházely Bohumínem křižovatky významných obchodních cest. Solná stezka vedla z Moravy do Krakova a Jantarová stezka směřovala z Uher do Těšína a dále k Baltu. Rovněž tudy procházela cesta z Prahy do Krakova. Osada tedy vznikla na frekventovaném místě, které bylo vhodné pro přechod přes řeku. O tom svědčí i stavba mostu v 15. století, který ovšem mnohokrát strhla rozvodněná řeka Odra. Se stoupajícím cestovním ruchem přibývalo osadníků, takže osada nesoucí jméno Bogun, byla v době krále Přemysla Otakara II. již velkou vesnicí. První písemná zpráva o vsi však pochází až z roku 1256 a týká se dnešní městské části Starý Bohumín.

4.1.1 Charakteristika města Rychvald

Rychvald je městem od roku 1985. Rozlohou zabírá 1704 ha a leží v nadmořské výšce 266 m.n.m. K datu 31. 12. 2009 má Rychvald celkem 7 000 obyvatel.

Historie města Rychvald

Rychvald byl založen koncem 13. století, v době, kdy se dělením slezské větve polské dynastie Piastovců vyčlenilo samostatné těšínské knížectví. První písemná zmínka pochází z roku 1305. Rychvald byl od svého založení součástí slezského Těšínska, ve kterém se od začátku střídaly polské a české vlivy. Po smrti posledního Piastovce v r. 1625 patřilo knížectví až do roku 1918 přímo rakouským Habsburkům. Jádrem obce bylo původně feudální panství se zámek. Druhou nejstarší budovou je katolický kostel sv. Anny z r. 1595.

Obec měla až do 19. století výhradně zemědělský charakter. Teprve rozšíření těžby uhlí způsobilo změnu v sociální skladbě obyvatel. Po prvním rozdělení v roce 1918 se Rychvald ocitl pod Polskou správou. V roce 1920 Rychvald připadl Československu, 11. října 1938 byl obsazen polskou armádou a 1. září 1939, v den zahájení 2. světové války, armádou německou. Československá správa byla v Rychvaldě obnovena po osvobození 1. května 1945.

4.2 Preventivní aktivity Obvodního oddělení Policie ČR Bohumín

V souladu se zaváděním nových progresivních prvků do policejní praxe v rámci Community policing, jsou s ohledem na řadu faktorů rozděleny všechny služební obvody pořádkové služby do okrsků (území). **Policisté neboli okrskáři**, kteří byli díky své dobré místní a osobní znalosti vybráni svými vedoucími, jsou takto občanům města kontaktními osobami pro řešení lokálních problémů na místní úrovni. Jedná o policisty z řad hlídkové služby OOPČR Bohumín, a jejich výkon okrskáře v okrsku je spíše nepravidelný ale koordinovaný s ohledem zejména na bezpečnostní situaci. Sedm okrskářů je rozděleno do pěti okrsků následovně:

- okrsek č. 1: Bohumín, část Nový Bohumín – 2 okrskáři,
- okrsek č. 2: Bohumín, část Pudlov, Vrbice – 1 okrskář,
- okrsek č. 3: Bohumín, část Starý Bohumín, Šunychl, Kopytov, Nová Ves – 1 okrskář,
- okrsek č. 4: Bohumín, část Skřečůň, Záblatí – 1 okrskář,
- okrsek č. 5: Rychvald – 2 okrskáři.

Mezi nejčastější a nejúčinnější preventivní aktivity police patří **přednášky a besedy**, mohou být jednorázové či v různě obsáhlých cyklech. Zejména se jedná o přednášky zaměřené na prevenci sociálně patologických jevů, na zvýšení právního vědomí a na bezpečné chování pro různé věkové skupiny na školách. Dalšími oslovovanými rizikovými skupinami jsou ženy, senioři, tělesně postižení, pro které jsou organizovány v různých klubech a domovech pro seniory přednášky a informační akce o základních pravidlech bezpečného chování. V rámci prevence kriminality jsou besedy velmi žádané u zájmových sdruženích například zahrádkáři, rybáři, klub neslyšících a jiné.

Přednášky a besedy jsou doplňovány promítáním nejrozličnějších filmů zaměřených na prevenci kriminality, dále občanům poskytovány informační, propagační a prezentační materiály k danému tématu (například letáčky, samolepky).

Policie pořádá různé **preventivní akce a soutěže** pro širokou veřejnost. Akce bývají rozsáhlého charakteru a snaží se o široký záběr v oblasti prevence. Jedná se například o akce Den otevřených dveří OOPČR Bohumín, akce Bezpečná voda, Den s BESIPEM a další akce, při kterých probíhají soutěže v oblasti bezpečného chování. Cílem těchto akcí je nejen seznámení s činností policistů, ale i vzdělávání s cílem eliminace různých rizik.

4.3 Realizované programy Obvodního oddělení policie ČR Bohumín v oblasti prevence kriminality

Preventivní činnost ve městě Bohumín a Rychvald vykonávají okrskáři Obvodního oddělení policie ČR Bohumín, kteří spolupracují s Preventivně informační skupinou územního obvodu Karviná.

Policie ČR při preventivních aktivitách v praxi používá nejrůznější preventivní programy a projekty, které jsou pro tuto činnost speciálně vytvořeny. Ve většině případů je autorem přímo Policie ČR nebo jejím spoluautorem.

Preventivní programy jsou koncipovány tak, aby postihly co nejširší veřejnost. Převážnou část preventivních aktivit okrskáři OOPČRB zaměřují na školská zařízení. Děti a mládež jsou totiž jednou z ohroženějších skupin obyvatelstva, a proto s výchovou v oblasti bezpečného chování začínají již od útlého věku předškoláků. Druhou nejčastěji ohrožovanou skupinou obyvatelstva jsou senioři a zdravotně a tělesně postižení občané, pro které jsou také realizovány besedy a přednášky na téma prevence kriminality.

Realizované programy prevence kriminality jsou rozděleny do tří oblastí podle zaměření projektů a to na programy sociální prevence (např. Ajaxův zápisník, Bezpečná voda), programy situační prevence (např. Jezdíme s úsměvem, Zebra se za tebe nerozhledne, Společné hlídky) a informování občanů a jejich aktivizace (např. Stop kriminalitě na Karvinsku, Poznej svého policistu, Den otevřených dveří).

Níže budou analyzovány využívané projekty prevence kriminality, které byly přímo realizovány policisty z OOPČR Bohumín nebo ve spolupráci s Preventivně informační skupinou územního obvodu Karviná. V některých případech byli policisté OOPČR Bohumín pouze účastníky pořádané akce.

4.3.1 Zavádění prvků Community policing do praxe Policie ČR

Community policing je způsob vykonávání policejní činnosti praktikovaný v Severním Irsku a v ostatních částech Spojeného království, který policie využívá za účelem splnění požadavků kladených veřejností a který je považován za přínosný pro veřejnou bezpečnost.

Filozofie community policing byla v ČR uskutečněna v roce 2003 až 2007 v pilotním projektu s názvem „Zavádění prvků Community policing do praxe Policie ČR“,

kdy Otevřená společnost, o.p.s. ve spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR a Policií ČR testovala projekt ve dvou lokalitách (OOPČR Tišnov a OOPČR Zruč nad Sázavou). Po úspěšné realizaci a implementaci tohoto projektu se filozofie community policing rozšířila i mezi ostatní obvodní oddělení Policie ČR.

Community policing je policejní činnost na místní úrovni vyžadující efektivní přístupy práce, které by vedly k posílení veřejné bezpečnosti a ke zlepšení kvality života. Toho lze dosáhnout prostřednictvím spolupráce (partnerství) policie s veřejností, samosprávou, místními organizacemi a institucemi. Metoda práce community policing se vzdaluje od tradičního způsobu policejní služby poskytované jako reakce na určitý incident, naopak uplatňuje přístup, který se zaměřuje na řešení problému. Činnost policisty se stává proaktivní, to znamená že předchází kriminalitě tím, že navrhuje na základě svých znalostí a zkušeností opatření, která jí zamezí už při jejím vzniku.

Klíčovými prvky community policing jsou snížení kriminality, méně strachu z kriminality a řešení antisociálního chování. Toho lze dosáhnout prostřednictvím rozvíjení spolupráce s organizacemi a úřady, zapojení občanů, přístupu k problémům, který se snaží nalézt řešení. Je třeba zajistit posílení individuální kompetence policisty, odpovědnosti a transparentnosti. To znamená, že v kompetenci okrskáře je stanovovat své vlastní lokální priority a vytyčovat cíle v rámci celkového plánu policejní činnosti, které by měly být zkonzultovány s představiteli místního zastupitelstva a policejních fór.

Výsledky spolupráce policie s ostatními partnery se mohou projevit jak v oblasti prevence kriminality, tak ve zvýšení efektivity každodenní policejní práce při zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti.

4.3.2 Programy realizované v oblasti sociální prevence

„Ajaxův zápisník“

- Projekt Policie ČR, autorem je preventivně informační skupina Sokolov.

„Ajaxův zápisník“ je od roku 2002 celorepublikový projekt, který na základě mohutné pozitivní odezvy pedagogů a preventivních pracovníků police, byl rozšířen do celé Policie ČR. Je to projekt realizovaný na úrovni primární prevence. Cílem projektu je zvyšovat právní vědomí dětí mladšího školního věku. OOPČR Bohumín byl projekt realizován v roce 2003.

Žáci druhých tříd základních škol se učí pomocí Ajaxova zápisníku předcházet různým sociálně patologickým jevům např. šikaně, alkoholu a nealkoholovým drogám, hazardním hrám apod. Seznamují se také s běžnými každodenními záležitostmi jako je pohyb v silničním provozu a vlastní bezpečnost. Žáci dostávají od policistů zápisník, kterým provází policista Standa se svým psem Ajaxem.

Obr 4.1 Ajaxův zápisník I a II

Zdroj: Ajaxův zápisník - Vlastní zpracování.

Díky těmto průvodcům se děti hravou formou seznamují s nástrahami života. Na každý měsíc školního roku připadá jeden tématický okruh: září (Policie ČR – náš kamarád), říjen (Dopravní výchova – chodec), listopad (Vlastní bezpečnost), prosinec (Co se smí a co se nesmí), leden (Děti a trestné činy), únor (Mezilidské vztahy – šikana), březen (Dopravní výchova – cyklista), duben (Tabák, alkohol, cigarety), květen (Drogy a hazardní hry), červen (Bezpečné prázdniny).

Žáci během školního roku v zápisníku plní nejrůznější úkoly. Nejaktivnější děti jsou pak odměněny drobným upomínkovým předmětem.

Na základě velkého úspěchu a zájmu byl v roce 2004 vydán Ajaxův zápisník II, který navazuje na předchozí vydání. Druhý díl Ajaxova zápisníku je věnován dětem ve třetích třídách základních škol a týká se především mezilidských vztahů.

„Bezpečná voda“

- Pořadateli akce byli Obvodního oddělení PČR Bohumín, město Bohumín, společnost Bospor a subjekty IZS.

Preventivní akce „Bezpečná voda“ byla pořádána poprvé v roce 2008 v areálu aquacentra Bospor v Bohumíně pro žáky základních škol a gymnázia v Bohumíně. Cílem

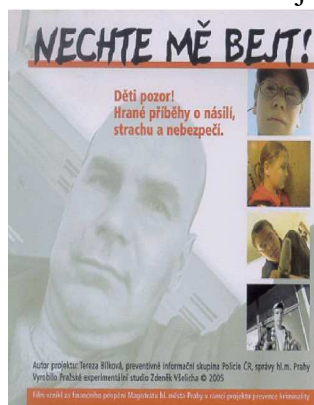
akce bylo upevnění návyků bezpečného chování žáků při koupání a provozování vodních sportů v letním období a zvýšení znalostí z oblasti poskytování účinné první pomoci. Potápěči Policie ČR předvedli názorné ukázky a výstroj, děti soutěžily, dále byly připraveny přednášky o první pomoci a ukázka zásahu hasičů na vodní ploše.

Této akce se v roce 2008 zúčastnilo více než 400 žáků 9. tříd základních škol a gymnázia z Bohumína a základní školy z Rychvaldu. V roce 2009 se poučné akce zúčastnilo více jak 200 žáků ze základních škol. Pro velký úspěch organizátoři přislíbili, že v příštím roce proběhne III. ročník, nejen pro žáky ZŠ, ale tentokrát i pro žáky středních škol z Bohumína.

„Nechte mě bejt!“ (film)

- Projekt Policie ČR Správy hlavního města Prahy ve spolupráci s řadou odborníků.

Obr. 4.2 Nechte mě bejt!

Preventivně informační film „Nechte mě bejt!“ vznikl v roce 2005. Cílem je danými příběhy zvyšovat právní vědomí žáků základních škol, pěstovat bezpečné chování dětí a navozovat interaktivní situace mezi posluchačem a přednášejícím. Jde o instruktážní videofilm určený žákům ve věku 8-12 let, ve kterém jsou obsaženy čtyři krátké příběhy motivované skutečnými událostmi z posledních let, jenž se odehrály na území ČR.

Prostřednictvím těchto příběhů jsou dětem ukazovány nebezpečné situace, které je mohou potkat, reakce a následky obvyklého chování „obětí“ i „pachatelů“.

Dva příběhy se věnují kontaktu s cizí nebezpečnou osobou, jeden se týká problému šikanování a poslední je věnovaný nebezpečí nálezu a manipulace s výbušninou. Na konci každého příběhu je zobrazena filmová montáž s ilustračními fotkami a daty, kdy se podobný příběh odehrál a jak skončil. Film se během přehrávání zastavuje a policisté s dětmi diskutují na dané téma.

4.3.3 Programy realizované v oblasti situační prevence

„Jezdíme s úsměvem“

- Projekt Policie ČR, autorem je preventivně informační skupina České Budějovice ve spolupráci s Českou pojišťovnou, a.s.

Obr. 4.3 Jezdíme s úsměvem

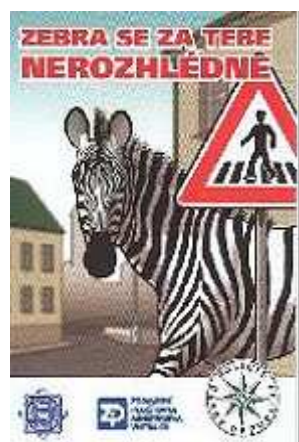
Projekt byl realizován poprvé v roce 2005 v celorepublikovém měřítku. Akce navazuje na dobré zkušenosti z předcházejících let s projektem „Jablko nebo citron“ a je založen na spolupráci pracovníků preventivně informačních skupin, služby dopravní policie, základních škol a partnera projektu, kterým je Česká pojišťovna, a. s.

Hlavním cílem projektu je snížení nehodovosti, působení na řidiče prostřednictvím dětí a hlavně děti samy rozpoznávají špatné chování řidičů. Projekt je realizován každoročně během čtyř měsíců v období květen až říjen s výjimkou letních prázdnin. Základem dopravně bezpečnostní aktivity je dopravní akce, při níž se na hodnocení řidičů podílejí i děti ze základních škol. Řidiči za své chování v silničním provozu, po zhodnocení policisty, dostávají od dětí obrázky zamračeného nebo usměvavého autíčka.

„Zebra se za tebe nerozhledne“

- Projekt Policie ČR a Zdravotní pojišťovny Ministerstva vnitra ČR.

Obr. 4.4 Zebra

Dopravně preventivní akce probíhá v rámci celé ČR od roku 2006, vždy v měsíci dubnu a na začátku školního roku. Uskutečňuje se díky partnerské podpory Policie ČR, Zdravotní pojišťovny Ministerstva vnitra ČR a České rady dětí a mládeže. Cílem projektu je preventivní působení na chodce při kontrole dodržování pravidel pro přecházení pozemních komunikací a odbourání mýtu o absolutní přednosti chodců na přechodech pro chodce. Cílovou skupinou jsou především děti školního věku a cyklisté.

Na vytipovaných přechodech pro chodce, neřízených světelnou signalizací, policisté vysvětlují zásady správného přecházení vozovky. Dětem, především žákům prvního stupně

základních škol, rozdávají upomínkové předměty. Podmínkou jsou samozřejmě znalosti a vědomosti týkající se bezpečnosti silničního provozu. Oslovení chodci od policistů obdrží reflexní samolepky s vyobrazením zebry, děti navíc omalovánky a další upomínkové předměty např. leták „**Desatero pro chodce**“, který je návodem jak se na přechodu chovat.

„Neboj se silnice“

- Projekt BESIP ve spolupráci s Policií ČR.

Obr. 4.5 Neboj se silnice

Projekt „Neboj se silnice“, vznikl v roce 2005 je součástí celorepublikového programu „**Systematický výcvik na dětských dopravních hřištích**“. Výuka je zaměřena převážně na žáky 4. a 5. tříd základních škol, kteří se od 10 let mohou jako cyklisté pohybovat samostatně v silničním provozu a patří tudíž k nejohroženějším a nejzranitelnějším. Proto je nutné, aby si osvojili základní znalosti a dovednosti pravidel a chování v silničním provozu.

Výuka probíhá podle metodiky BESIP „Tematický plán dopravní výchovy pro žáky 4. tříd základních škol“. Při výuce policisté děti seznámí v rámci pěti hodinové teoretické výuky s vybranými ustanoveními pravidel silničního provozu, naučí se rozumět významu dopravních značek a signálů. K výuce dopravní výchovy jsou zajišťovány potřebné výukové materiály a učební pomůcky.

V praktické části děti získávají návyky, jak se v silničním provozu bezpečně pohybovat jako chodci, nebo cyklisté. Součástí výuky je závěrečné přezkoušení pravidel provozu na pozemních komunikacích pomocí testů. V případě úspěšnosti získávají děti „**Průkaz cyklisty**“, který se tak stává velkou motivací k získání co nejlepších znalostí a dovedností.

„Česko-Polská příhraniční spolupráce“

Z důvodů vstupu ČR do Schengenského prostoru v prosinci roku 2007 (na základě podepsání Schengenské dohody) byly sestaveny společné policejní hlídky mezi ČR a Polskem fungují od března 2008. Jednou týdně probíhá výměna jednoho policisty z OOPČR Bohumín a jednoho policisty z Obvodního oddělení Wodzislaw, vždy jsou přiděleny do dvoučlenných

hlídek. Společně pak zabezpečují veřejný pořádek v daném městě. OOPČR Bohumín má šest speciálně proškolených policistů, kteří působí na území Polské republiky.

Česko-Polská příhraniční policejní spolupráce vede v rychlejšímu a vyššímu předávání informací o kriminalitě a operativní realizace konkrétních případů. S tím souvisí i výrazné snižování kriminality na příhraničním území obou států a zvyšování bezpečnosti obyvatel v pohraničí. Polský policista, který vykonává svou práci v ČR funguje podpůrně. Zprostředkovává lepší komunikaci policie s občanem Polské republiky, který se dopustí buď drobnějšího přestupku na území ČR, anebo bude potřebovat pomoc či radu.

V roce 2008 proběhlo mezinárodní setkání ředitelů v rámci Česko-Polské policejní spolupráce sousedících policejních sborů z Polska (ředitelé Komendy Powiatowe Cieszyn, Raciborz, Wodzislaw Slaski a Komendy Miejske Jastrzebie Zdroj) a ČR (ředitelé správy Severomoravského kraje a okresního ředitelství Karviná). Účelem setkání bylo prohloubení policejní spolupráce, výměna praktických zkušeností se smíšenými hlídkami, účast polských policistů na bezpečnostních akcích v ČR a naopak, hledání dalších možností zkvalitnění služby a v neposlední řadě i příležitosti k navázání osobních kontaktů.

„Společné hlídky s městskou policií“

Společné hlídky Policie ČR s Městskou policií Bohumín probíhají nepravidelně minimálně však jednou za měsíc případně podle potřeby. Nejčastěji jsou společné hlídky realizovány na nočních směnách policie. Společně pak policisté provádějí v různých podnicích a restauracích v Bohumíně zákroky proti mladistvým. Spolupracují i v práci v dopravě (alkohol, návykové látky, pátrání po osobách). V případě velkých dopravních akcí, kterým předchází koordinovaná příprava, spolupracují policisté OOPČR B s dopravní policií, okresní hlídkovou službou, Ostravskou policií a dálniční policií.

„Propojování městského kamerového dohlížecího systému“

Činnost městského kamerového dohlížecího systému (dále jen „MKDS“) ve městě Bohumín zabezpečuje Městská policie Bohumín pomocí čtrnácti kamer instalovaných v místech s vysokým indexem trestné činnosti.

Projekt „Propojování MKDS“ mezi Městskou policií Bohumín a OOPČR Bohumín proběhl s pomocí státní účelové dotace v roce 2001 v rámci Komplexního součinnostního programu.

Z pohledu prevence kriminality zůstává základní charakteristikou MKDS vytváření bezpečných zón v exponovaných lokalitách, kde slouží k dohledu na dodržování veřejného pořádku a zvyšují tak pocit bezpečí občanů. Kamery se instalují ve městech s vysokou koncentrací obyvatel a návštěvníků, do míst, v nichž je dlouhodobě registrován vysoký počet trestných činů tzv. pouliční kriminality a přestupků proti majetku a veřejnému pořádku. Pro stanovování míst vhodných pro monitoring je třeba vycházet z doporučení Policie ČR.

MKDS přispívá k možné koordinaci společných akcí Policie ČR, obecní policie, hasičů a zdravotní služby, tedy jednotného IZS a na základě obrazového záznamu přispívá k vyšší objasňovací trestných činů a přestupků.

4.3.4 Programy realizované v oblasti informování občanů

„Stop kriminalitě na Karvinsku“

- Projekt Policie ČR, autorem je preventivní informační skupina Karviná.

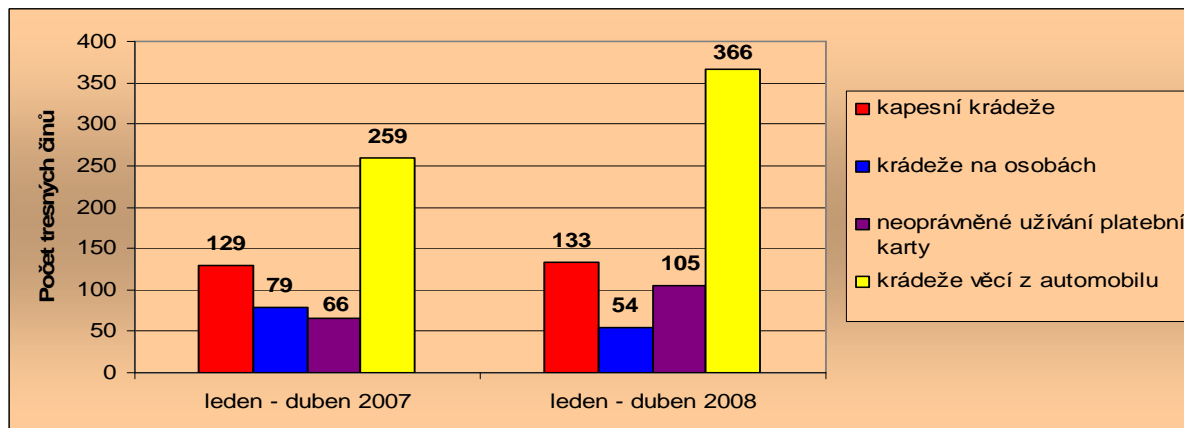
Dlouhodobý projekt „Stop kriminalitě na Karvinsku“ vznikl v roce 2008 a je zaměřen na širokou veřejnost. Cílem projektu je především snížit počet případů majetkové kriminality, zároveň vštípit občanům spoluzodpovědnost ke svému osobnímu majetku. Smyslem je aktivní zapojení veřejnosti do vlastní prevence proti pachatelům, v souladu s obsahem filozofie Community policing. Policie se setkávala s občany během několika setkání na velmi frekventovaných místech hyper a super marketů v okrese Karviná.

Před zahájením projektu PIS analyzovali a vyhodnotili trestné činy zjištěné na území okrese Karviná. Analyzované období bylo leden až duben 2007 a leden až duben 2008, což ukazuje graf 4.1.

Mezi nejčastější spáchané trestné činy v rámci majetkové kriminality patřily kapesní krádeže, krádeže na osobách, neoprávněné užívání platební karty a krádeže věcí z automobilu. Největší počet trestných činů byly krádeže věcí z automobilu, které vzrostly z 259 krádeží v roce 2007 na 366 krádeží v roce 2008. Dále bylo zjištěno 129 kapesních krádeží v roce 2007 a jejich zvýšení na 133 krádeží v roce 2008. Klesající počty trestných

činů bylo u krádeží na osobách z 79 na 54 TČ v roce 2008. Vzrůstající tendenci měli trestné činy neoprávněného užívání platebních karet z 66 na 105 TČ.

Graf 4.1 Vývoj majetkové kriminality v období leden-duben 2007 až 2008 v okrese Karviná

Zdroj: Materiály z územního odboru Karviná – Vlastní zpracování.

„Poznej svého policistu“

- Projekt Policie ČR, autorem je územní odbor vnější služby v Uherském Hradišti.

V rámci lepší spolupráce Policie ČR se státními orgány, samosprávou a hlavně veřejností vznikl v roce 2009 projekt „Poznej svého policistu“.

Cílem projektu je vystoupení policistů z anonymity a představit občanovi a veřejnosti místně příslušného policistu, který řeší a bude řešit jejich problémy. Tento projekt efektivně a masivně oslovuje veřejnost, tak aby občané žijící v konkrétní lokalitě, ulici či obci, mohli rychle a efektivně získat potřebné informace, radu nebo pomoc.

Nejefektivnější způsob realizace tohoto projektu je prostřednictvím internetu, například umístění odkazu Obvodního oddělení PČR Bohumín na webových stránkách města (př. Bohumín, Rychvald). Na těchto stránkách mohou občané jednoduchým způsobem navázat e-mailový, telefonický a osobní kontakt s příslušným policistou. Další způsob může být setkání s občany z určitého okrsku města, kde se občané osobně poznají s policistou, který zabezpečuje bezpečnost v jejich okrsku.

„Den otevřených dveří“- OOPČR Bohumín

Dny otevřených dveří se pořádají každoročně na žádost základních škol. Policisté provedou žáky po OOPČR Bohumín, ukážou jim jednotlivé oddělení, jejich každodenní chod,

dále vybavení policistů, prohlídku policejního auta a samozřejmě je poučí o základech bezpečnosti silničního provozu, o možnostech, aby se nestali obětí trestního činu a aby sami nepáchali trestnou činnost. Této akce se účastní vždy maximálně dvě třídy, nejčastěji z 9. ročníku ZŠ v Bohumíně. Děti si také touto akcí upevňují kontakt s policistou.

„Den s Deníkem“

Akce „Den s Deníkem“ proběhla v roce 2008 a byla určena pro širokou veřejnost. V rámci akce byl zajištěn kulturní program, soutěže ale i beseda o bezpečnosti obyvatel, o potírání kriminality a dlouhodobých programech prevence kriminality v Bohumíně, kterou vedl vedoucí OOPČR Bohumín ve spolupráci s zástupcem Městské policie Bohumín.

„Den s BESIPEM“

Akce „Den s BESIPEM“ je pořádána každoročně v rámci projektu „BESIP team“ pod záštitou Ministerstva dopravy – BEPIS ve spolupráci s Městským úřadem Bohumín a OOPČR Bohumín. Cílem projektu je posílit bezpečí na cestách a preventivně působit na účastníky silničního provozu. Akce upřednostňuje osobní zážitek před nudným vysvětlováním. Občané si mohli vyzkoušet simulátor nárazu a zažít tak čelní náraz vozidla do pevné překážky při rychlosti 30 km/h. Dětem byly poskytnuty základní informace o pravidlech silničního provozu, jak má vypadat správná výbava jízdního kola nebo obsah autolékárničky. Ve spolupráci s Policií ČR byla dětem umožněna prohlídka policejního auta a policejní techniky.

„Ukázky Integrovaného záchranného systému“

Akce jsou pořádány každoročně jako prezentace Integrovaného záchranného systému ČR a jsou určeny pro širokou veřejnost. Jedná se o ukázky techniky a činnosti, které předvádějí záchranáři, hasiči, státní i městská policie a jejich specializované útvary.

Preventivní význam těchto akcí je zajištěn tak, že je akce doplněna expozicí zabezpečovací techniky a různými ukázkami například výcvik psů, ukázky zásahů útvaru rychlého nasazení, pyrotechnici, ukázky sebeobrany a jiné.

5 ZHODNOCENÍ ÚČINNOSTI PROGRAMŮ A NÁVRHY NA JEJICH ZLEPŠENÍ

Prevenici kriminality v moderním pojetí se u nás před rokem 1989 nevěnovala náležitá pozornost. Důvodem byla nevyváženost tehdejší trestní politiky, která preferovala represí. Světová kriminologie a dnes i kriminologie v České republice vychází z názoru, že vztah mezi represí a prevencí musí být vyvážený a že kontrola kriminality se neobejde bez vhodných preventivních zásahů na všech úrovních společenského života.

V této kapitole se budeme věnovat zhodnocení účinnosti programů realizovaných Obvodním oddělením policie ČR Bohumín v oblasti prevence kriminality. Na základě předchozí analýzy bude zhodnocen jeden program sociální prevence, tři projekty situační prevence a dva projekty prevence v oblasti informování občanů. Na závěr budou specifikovány návrhy pro zlepšení činnosti Obvodního oddělení policie ČR Bohumín v oblasti prevence kriminality.

5.1 Zhodnocení účinnosti programů realizovaných Obvodním oddělením policie ČR Bohumín v oblasti prevence kriminality

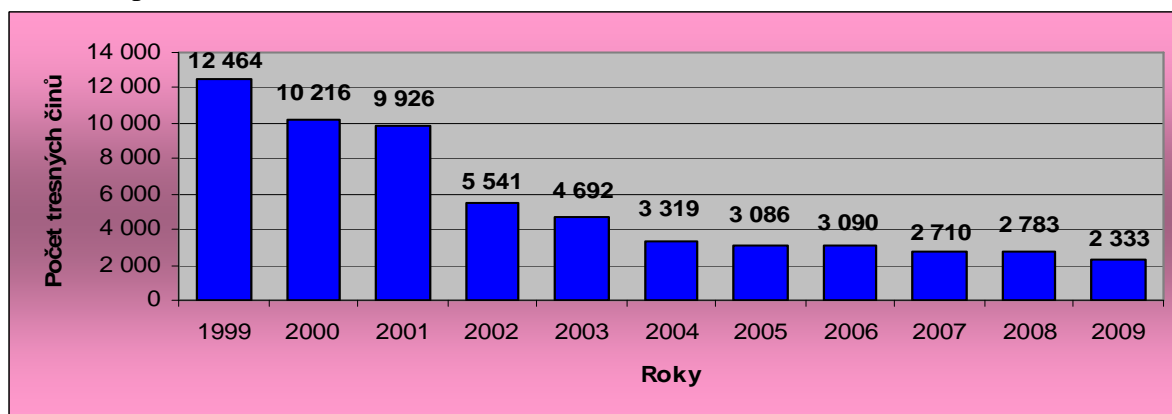
Preventivní činnost se stala během posledních let nedílnou součástí práce policistů všech útvarů služby pořádkové, dopravní i kriminální policie. Nejen policisté z OOPČR Bohumín, ale i ostatní útvary s územně vymezenou působností, tak naplňují prvky filosofie community policing, což se projevuje ve spolupráci s místní samosprávou a starosty jednotlivých obcí, a zejména v přímé komunikaci s občany.

Dlouhodobá spolupráce OOPČR Bohumín s městem Bohumín má být zpečetěna oficiální smlouvou o spolupráci s Policií ČR v roce 2010. S návrhem k uzavření smlouvy přišli policisté. První jednání proběhlo v září 2009. Smlouva má do i budoucna zaručit spolupráci, policistů OOPČR Bohumín se strážníky městské policie, při zajišťování veřejného pořádku, a také nově spolupráci, v případě povolování či zakazování akcí nejrůznějších radikálních skupin. Na základě dohody dojde k ještě většímu prohloubení vzájemné informovanosti státní a městské policie.

5.1.1 Zhodnocení programů sociální prevence

V rámci sociální prevence na úrovni primární prevence jsou realizovány a podporovány projekty, jejichž cílem je předávání informací z oblasti právního vědomí a vštěpování společenských norem dětem a mládeží všech věkových kategorií. Jeden z těchto projektů je celorepublikový projekt „**Ajaxův zápisník**“ realizovaný poprvé v roce 2002. Je zaměřen na žáky 3. a 4. základních škol. Jelikož se jedná o celorepublikový projekt pro zhodnocení vycházíme z vývoje počtu spáchaných trestných činů dětmi mladšími 15 let v rámci celé ČR a celkového vývoje kriminality ve městech Bohumín a Rychvald v letech 1992 až 2009. V následujícím grafu 5.1 je zobrazen vývoj počtu spáchaných trestných činů dětmi mladšími 15 let v letech 1999 až 2008 v ČR.

Graf 5.1 Vývoj počtu spáchaných trestných činů dětmi mladšími 15 let v letech 1999 až 2008 v České republice

Zdroj: Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2009. <www.mvcr.cz/soubor/zprava-komplet-2009-pdf.aspx> [cit. 2010-04-15] – Vlastní zpracování.

Z grafu je na první pohled patrné, že počet trestných činů spáchaných dětmi mladšími 15 let od roku 1999 stále klesá. **V roce 2002, kdy byl zahájen mimo jiné i projekt Ajaxův zápisník, klesl počet TČ na 5 541, tzn. pokles TČ o 45% vůči roku 2001.** Od roku 2002 má vývoj počtu spáchaných TČ dětmi mladšími 15 let mírně klesající tendenci. V roce 2009 dosahoval počet TČ nejnižší úrovně, celkem 2 333 TČ.

V grafu 5.6 je znázorněn vývoj počtu trestných činů ve městech Bohumín a Rychvald v letech 1992 až 2009, kde můžeme také sledovat **snížení celkové kriminality v rámci realizace projektu „Ajaxův zápisník“ v roce 2003.** Celkový počet trestných činů v roce 2003 byl 939 TČ, v následujícím roce 2004 se počet TČ snížil o 132 TČ.

OOPČR Bohumín realizovalo projekt Ajaxův zápisník v roce 2003. Ve městech Bohumín a Rychvald existuje 7 základních škol. V Bohumíně to jsou ZŠ Dr. Eduarda Beneše, ZŠ Čs. armády, ZŠ Bohumín-Skrečůň, ZŠ Masarykova, ZŠ T.G. Masaryka Bohumín-Pudlov, ZŠ Bezručova ulice. V Rychvaldě je ZŠ Rychvald s odloučeným pracovištěm ZŠ Václav. V těchto základních školách bylo v roce 2009 uskutečněno celkem 32 akcí zaměřených na projekt Ajaxův zápisník. Ve 3. třídách ZŠ byl prezentován Ajaxův zápisník I. a ve 4. třídách byl prezentován Ajaxův zápisník II.

V závěru školního roku jsou žáci ZŠ v Bohumíně odměněni návštěvou živého policejního psa z Karviné. Policisté předvádějí se svým čtyřnohým kamarádem ukázky poslušnosti a zadržení nebezpečného ozbrojeného pachatele. Tyto ukázky jsou pro žáky ZŠ zajímavé a velice se jim líbí. Žáci si také mohou prohlédnout i vyzkoušet součásti z výstroje a výzbroje policistů.

Projekt „Ajaxův zápisník“ má velmi kladné odezvy jak od žáků, tak i od pedagogů základních škol. Po projektu v Bohumíně a Rychvaldě je taková poptávka, že ji mnohdy OOPČR Bohumín není z personálních důvodů schopna uspokojit. Na konci školního roku jsou žáci ZŠ, po splnění nejrůznějších úkolů, odměněni upomínkovými předměty. Tyto předměty rozdávají policisté díky finanční podpoře Městského úřadu Bohumín, odboru dopravy.

Ajaxův zápisník naučí děti alespoň v základní rovině rozpoznávat, kdy je jejich jednání správné a kdy je už v rozporu s danými pravidly, morálkou a také zákonem. Zároveň, díky osobnímu kontaktu dětí s uniformovanými policisty z Bohumína, se tvoří kladný vztah dětí k policii, kdy si děti pamatují, že se na policistu mohou kdykoliv obrátit.

5.1.2 Zhodnocení programů situační prevence

Nejčastějšími projekty situační prevence jsou instalace městského kamerového dohlížecího systému a napojování objektů města na pult centralizované ochrany. Tyto projekty má, ve městech Bohumín a Rychvald, pod záštitou pouze Městská policie Bohumín, která spolupracuje s OOPČR Bohumín. Avšak v roce 2001 proběhl projekt „**Propojování MKDS**“ mezi Městskou policií Bohumín a OOPČR Bohumín. Na projekt byla poskytnuta státní účelová dotace v rámci Komplexního součinnostního programu.

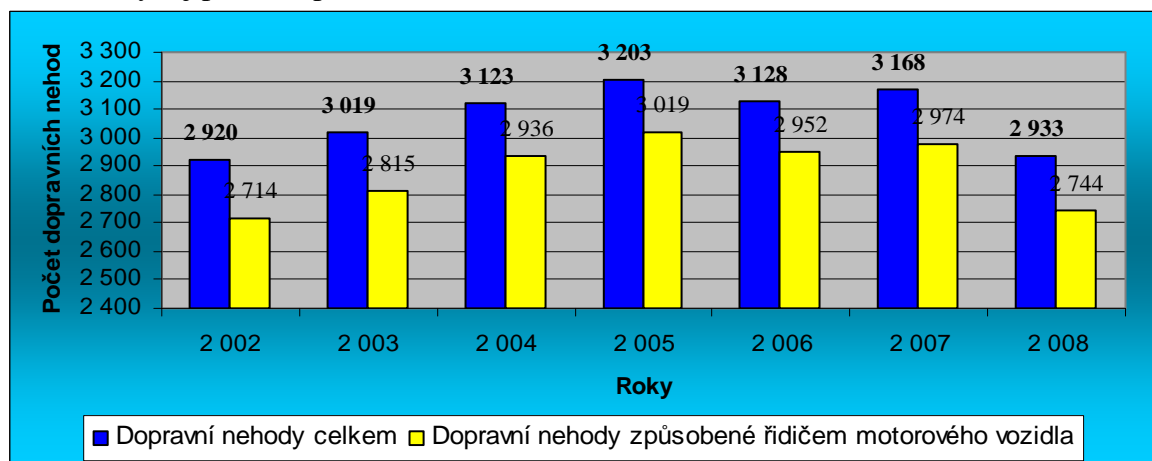
Na monitorovací pracoviště pro OOPČR Bohumín byla poskytnuta městu Bohumín dotace ve výši 250 000,-Kč.

V roce 2009 zastupitelstvo města Bohumín rozhodlo o poskytnutí daru Policii ČR. Finanční dar ve výši 90.000,- Kč byl poskytnut na nákup monitorů včetně příslušenství ke kamerovému systému Obvodního oddělení PČR Bohumín pro Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje.

Opatření a projekty, směřující ke zvýšení bezpečnosti v dopravě, patřily do roku 2007 mezi priority Strategie prevence kriminality na léta 2004 až 2007. Ve Strategii prevence kriminality na léta 2008 až 2011 je problematika bezpečnosti v dopravě v gesci Ministerstva dopravy – BESIP a takto zaměřené projekty již nejsou podporovány v rámci Programu prevence kriminality.

Jedním z projektů situační prevence je celorepublikový dopravně bezpečnostní projekt „Jezdíme s úsměvem“. Ve městech Bohumín a Rychvald byl projekt realizován v roce 2005. Projekt má za cíl snížení dopravní nehodovosti působením na řidiče prostřednictvím dětí. Pro zhodnocení projektu vycházíme z dopravní situace v rámci okresu Karviná. Vývoj počtu dopravních nehod v letech 2002 až 2008 můžeme vidět v grafu 5.2.

Graf 5.2 Vývoj počtu dopravních nehod v letech 2002 až 2008 v okrese Karviná

Zdroj: Statistické ročenky Moravskoslezského kraje 2003 až 2009. Dostupné na WWW:
<<http://www.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/publ/801011-09-2009>> [cit. 2010-03-20] – Vlastní zpracování.

Z grafu vidíme, že počet dopravních nehod (dále jen „DN“) od roku 2002 stoupal až do roku 2005, kdy dosahoval 3 203 DN. **Od roku 2005, kdy byl zahájen projekt „Jezdíme s úsměvem“, počet DN má klesající tendenci.** Nejnižší počet DN pozorujeme v roce 2008 pouze 2 933 DN. Dopravní nehody jsou nejčastěji způsobené řidičem

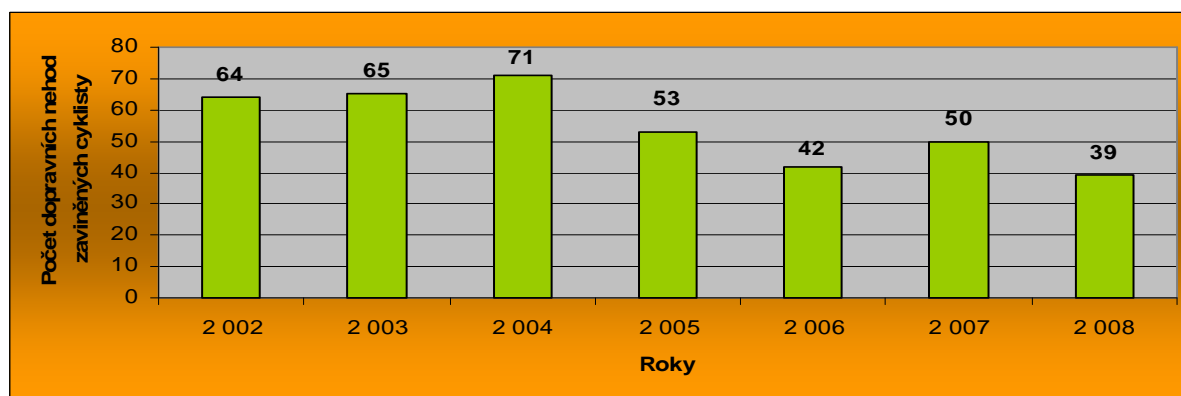
motorového vozidla. Vývoj DN způsobených řidiči motorového vozidla byl podobný jako vývoj celkového počtu DN v uvedených letech. Od roku 2005 má také klesající tendenci, a v roce 2008 bylo evidováno pouze 2 744 DN.

V roce 2009 byl projekt realizován na ulici 1.máje v Bohumíně-Skrečoni. Žáci 4. třídy zdejší ZŠ spolu s dopravními policisty a policistou z PIS Karviná v dopoledních hodinách (9:00-10:00) zastavovali vozidla. Byly kontrolovány doklady potřebné k řízení a zároveň probíhala i kontrola technického stavu vozidel. Celkem bylo policisty kontrolováno 25 osobních a dodávkových vozidel v Bohumíně. Děti rozdaly 24 obrázků s usměvavým autíčkem a pouze v jednom případě byl předán obrázek se zamračeným autíčkem. Tento řidič byl upozorněn na jízdu bez světel. Před jízdou nepožil žádný z kontrolovaných řidičů alkoholické nápoje.

Všechny děti, pedagogický dozor i policisté si bezpečnostní akci chválili. Rovněž téměř všichni řidiči pozitivně hodnotili tuto preventivní akci. Preventivní účinek akce se také zvýšil jejím uveřejněním díky přispění regionálních médií, tj. Bohumínských městských novin „OKO“, místní kabelová televize „TIK“ a také internetových stránek města Bohumín a stránek OOPČR Bohumín.

Dalším z dopravně bezpečnostních projektů byl projekt „**Neboj se silnice**“. Ve městech Bohumín a Rychvald byl realizován v roce 2005. Cílem projektu je seznámit a prakticky naučit začínající cyklisty pohybovat se samostatně v silničním provozu. Pro zhodnocení projektu vycházíme z dopravní situace v rámci okresu Karviná. Vývoj počtu dopravních nehod zaviněných cyklisty v letech 2002 až 2008 můžeme vidět v grafu 5.3.

Graf 5.3 Vývoj počtu dopravních nehod zaviněných cyklisty v letech 2002 až 2008 v okrese Karviná

Zdroj: Statistické ročenky Moravskoslezského kraje 2003 až 2009. Dostupné na WWW:
<<http://www.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/publ/801011-09-2009>> [cit. 2010-03-20] – Vlastní zpracování.

Z grafu můžeme vidět, že vývoj počtu DN zaviněných cyklisty od roku 2004, kdy počet DN byl 71, má klesající tendenci. **V roce 2005, kdy byl realizován projekt „Neboj se silnice“, se snížil počet DN oproti roku 2004 o 18 DN.** V roce 2007 bylo mírné zvýšení DN o 8 DN. Nejnižší počet DN zaviněných cyklisty bylo v roce 2008, a to 39 DN.

Ve všech 4. třídách základních škol v Bohumíně a Rychvaldě byla v prvním týdnu v dubnu 2009 uskutečněna přednáška v rámci přípravy na průkaz cyklisty. Ve třetím týdnu v dubnu děti psaly testy pro získání průkazu cyklisty, z deseti otázek mohly mít pouze dvě špatné odpovědi. Úspěšnost dětí u testu byla 90%, děti mají totiž velkou motivaci se učit, mohou získat průkaz cyklisty, upomínkové předměty a jiné drobné dárky. Bohužel v rámci měst Bohumín ani Rychvald není možné praktickou část projektu realizovat, jelikož se na jejich území nenachází vybavené dopravní hřiště pro tyto účely. Děti základních škol absolvovaly pouze písemné testy a praktická část je stále čeká.

Zastupitelstvo města Bohumín schválilo teprve koncem roku 2009 spolufinancování projektu **„Dětské dopravní hřiště, Bohumín“** ve výši 7,5% z celkových způsobilých výdajů projektu a průběžné financování tohoto projektu z rozpočtu města před přijetím dotace z Regionálního operačního programu NUTS II Moravskoslezsko. Předpokládaná částka pro výstavbu dopravního hřiště je 4 500 000,- Kč bez DPH. Termín dokončení výstavby je určen na červen roku 2010.

Navržené dětské dopravní hřiště bude vybaveno kruhovým objezdem, křižovatkami, z toho jedna bude mít světelnou signalizaci, dále chodníky pro chodce, zpomalovacími retardéry, simulací železničního přejezdu, odstavným prostorem pro jízdní kola a zpevněnou plochou pro jízdu zručnosti.

5.1.3 Zhodnocení programů informování občanů

Projekty v oblasti informování občanů jsou nejvíce zaměřeny na zprostředkování informací o nebezpečí ohrožení trestnou činností a o možnostech a způsobech ochrany před ní. V rámci obecných zásad marketingové komunikace se OOPČR Bohumín snaží využívat všechny místní dostupné prostředky a formy pro efektivní předávání informací o problematice prevence kriminality. Nejčastější forma informování občanů je prostřednictvím internetových stránek Policie ČR. Na internetových stránkách města Bohumín a města Rychvald jsou k dispozici odkazy na OOPČR Bohumín a Krajské ředitelství MSK.

Informování občanů o bezpečnosti a pořádku ve městě Rychvald je každoročně uveřejněno v Zpravodaji města Rychvald, o prevenci kriminality je v tomto zpravodaji minimální zmínka. V Bohumínských městských novinách „OKO“ jsou občané informováni o prevenci mnohem častěji. Výborná spolupráce OOPČR Bohumín je s místní kabelovou televizí „TIK“ v Bohumíně, která nechybí u žádné velké akce pořádané policií a ve svých pravidelných relacích informuje občany města o trestné činnosti a možnostech ochrany před ní.

V souvislosti s projekty situační prevence, jako zabezpečování bytů, rodinných domků, chat a dalších soukromých i veřejných objektů proti vloupání, policisté z OOPČR Bohumín přímo nezabezpečují, ale v rámci besed s občany na trestné činy vloupání upozorňují a rozdávají příslušné informační materiály, jak chránit svůj majetek např. leták **„Bezpečný dům“**, **„Ochrana rekreačních objektů“**. Na ukázkou, jak tyto informační materiály vypadají, je leták „Bezpečný dům“ uveden v příloze č. 4.

Nejvíce programů je zaměřena na prevenci kriminality dětí a mládeže. V rámci prevence policisté OOPČR Bohumín vstupují do školských zařízení na základě předchozího požadavku vedení škol, případně pedagogických pracovníků. Mezi nejčastější problémy na školách v Bohumíně a Rychvaldě patří šikana, sprejství a následuje užívání návykových látek.

Žáci jsou vzděláváni v oblasti právního povědomí, nejvíce v souvislosti s trestní odpovědností mládeže a v oblasti spojené se silničním provozem. Policisté OOPČR Bohumín reagují přímo na požadavky školy, která se na ně obrátí s určitým problémem, vyskytujícím se na škole. V situaci, kdy jde o závažnější problém, jako například výskyt návykových látek ve škole, jsou přizváni i policisté z PIS územního obvodu Karviná.

Policisté „okrskáři“ mají dobré zkušenosti s využíváním jejich odborné pomoci v rámci besed na základních školách v Bohumíně i v Rychvaldě. I do mateřských škol jsou policisté „okrskáři“ zváni, aby uspořádali besedy na téma bezpečnost silničního provozu, ovšem v tomto případě se jedná spíše o hravou formu výkladu. Pro nejmenší jsou připraveny **„Poldovy omalovánky“** s ilustracemi správných a špatných situací bezpečného chování. Ovšem střední škola ani gymnázium v Bohumíně nevyužívá prevenci od Policie ČR.

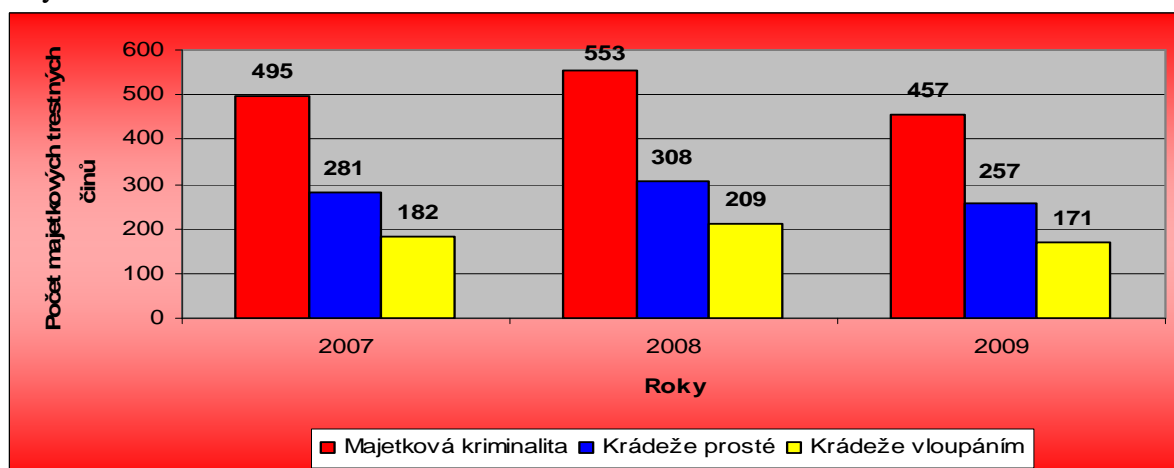
Na základních školách, pro děti a mládež v různých věkových kategoriích, používají policisté „okrskáři“ při přednáškách nejrozličnější prezentace na dané téma, videoprojekci například preventivně informační film **„Nechte mě být!“** a tištěné informační materiály např.

„Jak se zachováš, když ti bude někdo nabízet drogy?“, „Rady pro cyklisty“, „Jak chránit kolo před odcizením“, „Polda radí mladým chodcům“ nebo „Ajaxovo desatero“. Leták „Jak se zachováš, když ti bude někdo nabízet drogy?“ je uveden v příloze č 5.

Druhou nejčastější skupinou obyvatel, na kterou se policisté OOPČR Bohumín zaměřují v oblasti prevence kriminality, jsou senioři. Během roku 2009 bylo uskutečněno celkem sedm besed se seniory na téma prevence kriminality. Policisté „okrskají“ v rámci besedy, pouštějí různé výukové kazety a DVD a rozdávají informační letáky například „**Rady pro seniory**“, „**Neusnadňujte kapsářům práci**“. Radí jak odhalit podvodníky, ochránit se před kapsáři a jak zabezpečit svůj dům či byt. V Bohumíně okrskají navštěvují Klub seniorů, a dva domovy pro seniory (Charitní dům pokojného stáří sv. Františka a Domov Jistoty). V Rychvaldě okrskají navštěvují klub seniorů.

Pro zhodnocení projektů informování seniorů vycházíme z majetkové kriminality v letech 2007 až 2009 ve městech Bohumín a Rychvald. V rámci zhodnocení besed se seniory se zaměříme na krádeže prosté a krádeže vloupáním. Vývoj majetkové kriminality ve městech Bohumín a Rychvald v letech 2007 až 2009 můžeme vidět v grafu 5.4.

Graf 5.4 Vývoj počtu majetkových trestných činů v letech 2007 až 2009 ve městech Bohumín a Rychvald

Zdroj: Evidence majetkové kriminality ve městě Bohumín a Rychvald v letech 2007 až 2009 – Vlastní zpracování.

Z grafu se dočteme, že celková majetková kriminalita klesá. Z roku 2008, kdy počet TČ byl 553, klesla majetková kriminalita v roce 2009 o 96 TČ. Krádeže prosté v roce 2009 klesly oproti roku 2008 o 51 TČ. Krádeže vloupáním v roce 2008 se mírně zvýšily na 209 TČ, ale v roce 2009 klesly o 38 TČ. Ze zhodnocení vývoje vyplývá, že celková majetková kriminalita, jakož i krádeže prosté a krádeže vloupáním, mají klesající tendenci. Tudiž

preventivní programy zaměřené na seniory mají kladné účinky, a to v oblasti snížení majetkové kriminality, tj. snížení počtu krádeží prostých.

Zhodnocení projektu „Stop kriminalitě na Karvinsku“

Projekt byl zahájen roku 2008, autorem projektu je Preventivně informační skupina územního obvodu Karviná, jejíž hlavní prioritou byl rozvoj a podpora preventivních programů ve všech městech a obcích regionu, které jsou zatíženy trestnou činností. Z vývoje kriminality se ukázalo, že v posledních letech narůstá počet trestných činů v oblasti majetkové kriminality. Vývoj majetkové kriminality v analyzovaném období leden-duben 2007 a 2008 jsme mohli vidět v grafu 4.1.

V roce 2008 bylo uskutečněno pět akcí v nákupních střediscích ve městech Karviná, Havířov, Český Těšín, Orlová a Bohumín. V Bohumíně byl informační stánek umístěn v supermarketu Albert na ulici ČSA. Policisté zde odpovídali na otázky typu: Jak si počínat v okamžiku, kdy jsme okradeni? Kde umístit svou kabelku či tašku, abychom například při nakupování v supermarketu nepřišli o peníze?

Zákazníci měli možnost seznámit se s preventivní činností na úseku páčání majetkové trestné činnosti, zejména krádeže věcí ze zaparkovaných motorových vozidel, krádeže na osobách, krádeže kabelek z nákupních vozíků. Řidiči motorových vozidel byli rovněž oslovováni, aby si vozidlo řádně zabezpečili, ve vozidle nenechávali žádné cenné věci a už vůbec ne na viditelném místě. Nepřítomným řidičům, kteří měli takovéto věci viditelně ve vozidle, policisté nechali za stěrači letáky zaměřené na předcházení krádeži věci ve vozidlech. Přítomní policisté občanům vysvětlovali problematiku související s trestnou činností a zároveň je požádali o spolupráci při předcházení této trestné činnosti.

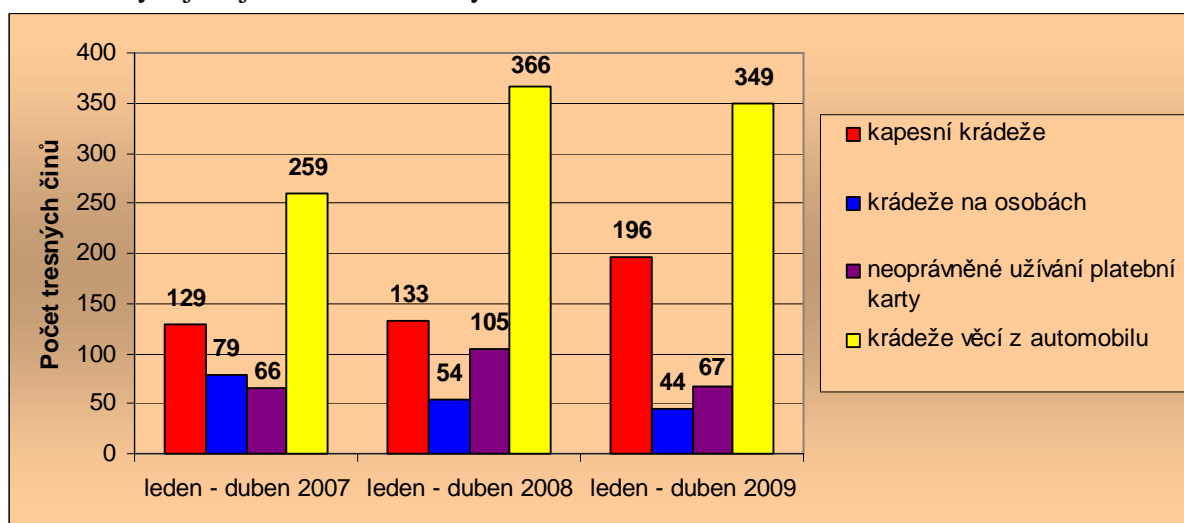
Nejčastější dotazy zákazníků se týkaly problémů v dopravě, nedostatek parkovacích míst, rychlosti motorkářů ve městech, ty však byly směřovány na policisty z dopravního inspektorátu. K dalším tématům, s kterými se na policisty občané obraceli, patřily krádeže všeho druhu, rušení nočního klidu, vandalismus, polehávající bezdomovci, problémy s nepřizpůsobivými lidmi a zájem o práci u Policie ČR. Na dotazy odpovídali policisté „okrskáři“, kteří měli uvedenou lokalitu na starosti.

Občané města aktivitu policistů OOPČR Bohumín v tomto projektu vřele uvítali a vyjádřili i své uspokojení z toho, že policisté ukazují svou vstřícnost a setkají se s občany i v jiných situacích, než jen při silničních kontrolách.

Na webových stránkách Krajského ředitelství MSK byla v roce 2008 rovněž umístěna anketa o projektu „Stop kriminalitě na Karvinsku“. Anketu tvořilo pět otázek a občané si mohli vybrat ze čtyř možných odpovědí. Výsledky ankety vyvěšené na webových stránkách jsou uvedeny v příloze č. 6.

Ankety v rámci města Bohumín se účastnilo 32 občanů a celkem v rámci okresu Karviná hlasovalo 127 občanů. Výsledky uveřejněné ankety jsou přesvědčujícím důkazem o tom, že lidé o projekty tohoto typu mají opravdu zájem. A díky kladnému ohlasu místních občanů, s tímto projektem policisté pokračovali i v roce 2009. Výsledky zjištěné majetkové kriminality v období leden-dubna v roce 2009 můžeme vidět v grafu 5.5.

Graf 5.5 Vývoj majetkové kriminality v období leden-duben 2007 až 2009

Zdroj: Materiály z územního odboru Karviná – Vlastní zpracování.

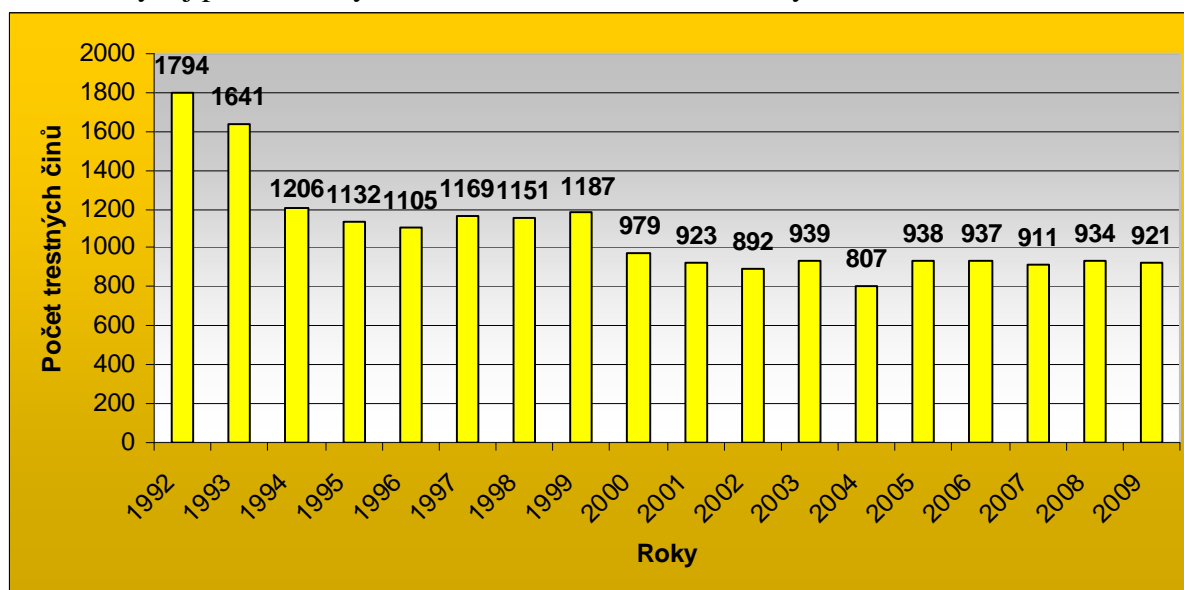
Ve srovnání s roky 2007 a 2008 vidíme, že mírně klesly krádeže věcí z automobilu na 349 TČ. Naopak kapesní krádeže v roce 2009 vzrostly o 30% oproti roku 2008. V roce 2009 poklesly, jak krádeže na osobách o 18%, tak neoprávněné užívání platební karty o 36%. Z výsledků v roce 2009 je patrné, že občané si dávají větší pozor na své osobní věci a věci v automobilech. Vzhledem ke zvýšení kapesních krádeží v roce 2009, můžeme vyvodit dvě možnosti. Buď občané rady policistů nebrali vážně, a nebo právě díky těmto radám, jak se zachovat při kapesní krádeži, mnohem častěji nahlásili trestný čin kapesní krádeže Policii ČR.

5.1.4 Zhodnocení účinnosti programů v kontextu kriminality ve městech Bohumín a Rychvald

Všeobecně nelze jednoznačně dokázat, že k poklesu kriminality došlo díky působení preventivních programů a ne působením jiných faktorů. Nemůžeme měřit něco, co nenastalo. Nezjistíme, kolika trestným činům navržená opatření zabránila nebo kolik krádeží se neuskutečnilo. Hledáme ale něco, co se naopak stalo, co lze změřit. U veřejného pořádku a veřejné bezpečnosti můžeme zjišťovat stav, kdy občané města vnímají své okolí jako bezpečné. Tudíž při hodnocení začínají nabývat významu postoje občanů, jejich poznatky a pocity. Vhodným nástrojem se stávají **lokální analýzy pocitu bezpečí** a ochota občanů k účasti na prevenci kriminality. Tyto analýzy mohou poskytnout dobrý přehled o vývoji situace v konkrétní lokalitě města. Město Bohumín ani město Rychvald tuto analýzu pocitu bezpečí občanů ve městě zatím neprovádělo.

Kriminalita ve městech Bohumín a Rychvald byla zjištěna z evidence trestné činnosti Obvodního oddělení Policie ČR Bohumín a z výročních zpráv města Bohumín. Snahou měst Bohumín a Rychvald je dlouhodobě omezovat kriminalitu. V grafu 5.6 a grafu 5.7 můžeme sledovat celkový vývoj počtu trestných činů ve městech Bohumín a Rychvald od roku 1992 až 2009 a jejich celkovou objasněnost. Rozdělení trestné činnosti ve městech Bohumín a Rychvald a jejich objasněnost je uvedena v příloze č. 7.

Graf 5.6 Vývoj počtu trestných činů ve městech Bohumín a Rychvald v letech 1992 až 2009

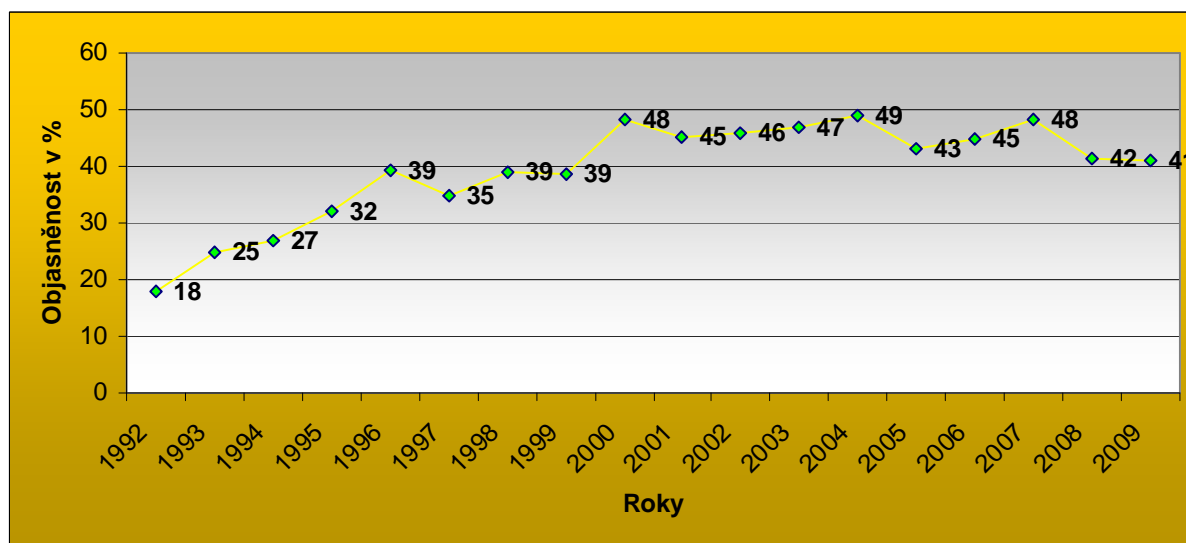
Zdroj: Výroční zpráva města Bohumín za rok 2007. Dostupná na WWW: <<http://www.mesto-bohumin.cz/cz/o-meste/zpravy-o-stavu-mesta/4506-vyrocní-zprava-mesta-bohumina-za-rok-2007.html>> [cit. 2010-02-10] – Vlastní zpracování.

Z grafů vidíme, že celkově má kriminalita ve městech klesající tendenci, naopak objasňenost TČ má rostoucí tendenci. Nejvyšší počet trestných činů bylo na počátku existence Policie České republiky v letech 1992 a 1993 a bylo zde nejnižší procento objasňenosti. Mezi léty 1994 až 1999 se vývoj počtu trestných činů pohyboval v průměru okolo 1160 TČ.

V letech 2000 až 2004 počet trestných činů klesal až na 807 TČ. V roce 2001 byl realizován projekt „**Propojování MKDS**“, čímž přispívá k větší objasňenosti TČ, dokazuje to graf 5.7. V roce 2003 byl zahájen projekt „**Ajaxův zápisník**“, kriminalita v tomto roce byla na 939 TČ, a v následujícím roce 2004 se počet TČ snížil o 132 TČ.

Od roku 2005 byl opět nárůst na 938 TČ. V roce 2005 se realizoval poprvé projekt „**Jezdíme s úsměvem**“ a preventivně informační film „**Nechte mě bejt!**“. Objasňenost TČ od roku 2005 rostla. V roce 2008 byla zahájena „**Česko-Polská příhraniční spolupráce**“ a projekt „**Stop kriminalitě na Karvinsku**“, z grafu můžeme vidět, že kriminalita klesla o 13 TČ.

Graf 5.7 Vývoj objasňenosti trestných činů v % ve městech Bohumín a Rychvald v letech 1992 až 2009

Zdroj: Výroční zpráva města Bohumín za rok 2007. Dostupná na WWW: <<http://www.mesto-bohumin.cz/cz/o-meste/zpravy-o-stavu-mesta/4506-vyrocní-zprava-mesta-bohumina-za-rok-2007.html>> [cit. 2010-02-10] – Vlastní zpracování.

5.2 Návrhy pro zlepšení činnosti Obvodního oddělení policie ČR Bohumín v oblasti prevence kriminality

Jak již bylo uvedeno, účinnost preventivních není možno statisticky nijak podchytit. Činnost v oblasti prevence není měřitelná. Proto statistiky kriminality ve městě by neměly

být jediným podkladem pro účinnost preventivních programů. Tyto statistiky by měly být nahrazeny analýzou pocitu bezpečí občanů, průzkumem ohlasů pedagogů, vedení škol a přímo názorů dětí a žáků, kteří s programy prevence přicházejí nejvíce do styku.

Pro udržení tohoto příznivého stavu kriminality je nutné, aby i nadále policisté z OOPČR Bohumín pokračovali v aktivní preventivní činnosti, a to prostřednictvím stávajících, ale i nových preventivních programů a akcí. Inspiraci pro nové programy mohou, nejen Policisté ČR, najít na internetových stránkách Policie ČR v rubrice Dobrá praxe, kde jsou pravidelně zveřejňovány úspěšné preventivní projekty realizované policií. Prevence kriminality by měla patřit mezi hlavní priority měst Bohumín a Rychvald i v případě, že stát na tyto aktivity nebude přispívat. Měla by se zlepšit spolupráce měst s OOPČR Bohumín v rámci předcházení kriminality.

Pro snížení kriminality ve městech je důležité s preventivní činností začínat již v raném věku, tj. u dětí a žáků základních škol. Avšak ve městě Bohumín ne všechny základní školy využívají poskytovanou prevenci od Policie ČR. Policisté z PIS územního obvodu Karviná navázali v posledních letech dobré vztahy se základními školami ve městě Orlová, Karviná a Havířov, v rámci poskytování prevence kriminality. Ale základní školy ve městech Bohumín a Rychvald neprojevují takový zájem, jako školy v okolních městech v okrese Karviná.

Policisté „okrskáři“ ve spolupráci s PIS Karviná by měli ve městech Bohumín a Rychvald zvýšit intenzitu spolupráce se základními školami. Co nejvíce školám nabízet účinné preventivní programy a preventivní akce, které se osvědčili v jiných městech. Např. projekt **„Chci žít normálně“**, který vznikl v roce 2009 ve spolupráci Střední školy ochrany osob a majetku Karviná a územní odboru Karviná. Jeho úkolem je seznámit žáky 8. a 9. tříd základních škol s problematikou trestní odpovědnosti. Setkání jsou vždy obohacena o ukázky prvků sebeobrany, které dětem předvádějí studenti střední školy.

Dalším účinným projektem z roku 2008, který získal druhé místo Ceny nejlepší praxe 2009, jehož autorem je PIS územního odboru Karviná, je **„Mítink s občany aneb jak řešit místní problémy na místní úrovni se zapojením široké veřejnosti v duchu filozofie Community policing“**. Ukázalo se, že projekt je úspěšný a je vnímán příznivě nejen činiteli samospráv, ale zejména samotnými občany. Tento projekt by byl velkým přínosem, pro město Bohumín i Rychvald, při řešení konkrétních problémů na místní úrovni v oblasti veřejného

pořádku a bezpečnosti silničního provozu. Jedná se totiž o dialog policie s veřejností a samosprávou netradičním způsobem tzv. face to face. Dotazy občanů kladené na policii mohou být zodpovězeny přímo na místě. A občanům jsou tímto způsobem představeni i policisté OOPČR tzv. „okrskáři“, kteří v daných lokalitách působí.

OOPČR Bohumín ve spolupráci s Městskou policií Bohumín by měla zvýšit počet bezpečnostních akcí ve vytipovaných lokalitách a ohrožených místech spočívající v uzavření prostor a následných kontrolách osob a vozidel uvedený prostor opouštějící. Dále provádět akce v restauračních zařízeních zaměřené na podávání alkoholických nápojů mládeži. A posilovat společné hlídky v daných problémových a vytipovaných lokalitách.

Policie OOPČR Bohumín by měla více publikovat výsledky společných akcí v Bohumínských městských novinách „OKO“, prostřednictvím místní kabelové televize „TIK“, ve Zpravodaji města Rychvald. Dále pravidelně zveřejňovat nabízené preventivní programy a výsledky různých akcí na internetových stránkách Policie ČR a stránkách města Bohumín a Rychvald.

Návrhy zlepši projektu „Stop kriminalitě na Karvinsku“

Na základě výše uvedené ankety vyplývá, že občané města Bohumín mají o tuto preventivní akci zájem, ale měla by se zlepšit informovanost o projektu, zviditelnění tohoto projektu v Bohumínských městských novinách „OKO“, ve Zpravodaji města Rychvald a v místní kabelové televizi „TIK“ v Bohumíně. Prezentovat tento projekt v místech s největší koncentrací obyvatelstva, např. upoutávky na veřejných místech, v městských autobusech hromadné dopravy a podobně.

Ke zvýšení bezpečnosti ve městě Bohumín by občané ve 25 případech navrhli zvýšení počtu policistů v ulicích. Zvýšení počtu policistů v roce 2008 však nepřicházelo v úvahu, v důsledku nedostatku policistů, ovšem situace v roce 2009 se zlepšila, když přišli noví policisté po absolvování povinné Základní odborné přípravy policistů pořádkové služby. Ve 24 případech občané neznají svého policistu „okrskáře“. Tento problém by mělo vyřešit uveřejnění fotografií „okrskáře“ na webových stránkách OOPČR Bohumín a zvýšení počtu besed a přednášek s občany.

6 ZÁVĚR

Preventivní činnost Policie ČR se výrazně posílila, se vznikem nového zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů. V zákoně je, dle Reformy Police ČR, zakotven nový styl policejní práce tj. od represe k prevenci. Reforma dále nastolila změny, jako debyrokratizaci (zjednodušení a urychlení úřednických postupů), zefektivnění policejní činnosti (policejní činnost v terénu vykonávané co největším počtem policistů), vytvoření moderní organizační struktury policie (méně vedoucích pracovníků a policistů v kancelářích a více v terénu), sdílení odpovědnosti za bezpečnost s veřejnými i soukromými subjekty a nové oprávnění pro policisty (nové zákonné nástroje pro účinnější boj s kriminalitou).

Reforma Policie ČR, kromě efektivnějšího působení policie, změnila i vnitřní organizační struktura policie, která má dnes pouze dvě úrovně, tj. Policejní prezidium ČR a krajská ředitelství. Na místo okresních ředitelství vznikly územní odbory vnější služby a územními odbory služby kriminální policie a vyšetřování. Vznikem územních odborů došlo k zefektivnění řízení a nastavení účinnější spolupráce s místní samosprávou.

Kvalitativní změnu v náhledu na prevenci kriminality by měla přinést legislativní úprava prevence kriminality ve formě zákona. Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR připravil již v roce 2008 pracovní verzi „Návrhu legislativní úpravy prevence kriminality v České republice“, který byl zatím předložen vládě.

Preventivní činnost v současném organizačním systému Policie ČR zajišťují Preventivně informační skupiny Policie ČR, které jsou zřízeny u krajských ředitelství PČR. Realizují především primární preventivní programy ve školách, pořádají jednorázové prezentační akce Policie ČR a informují veřejnost o kriminalitě a způsobech ochrany před ní, prostřednictvím nejrůznějších informačních materiálů a aktivit. PIS ČR spolupracují s orgány státní správy, samosprávy a dalšími subjekty v oblasti prevence.

Cílem diplomové práce v praktické části bylo analyzovat realizované programy prevence kriminality Obvodního oddělení Policie ČR Bohumín, zhodnotit jejich účinky ve městech Bohumín a Rychvald a navrhnout možná zlepšení. Cíle v praktické části bylo dosaženo.

V praktické části byla provedena popisná analýza realizovaných programů, ve městech Bohumín a Rychvald, které byly rozděleny do tří oblastí podle zaměření projektů a to na programy sociální prevence, programy situační prevence a informování občanů a jejich aktivizace.

Po předchozí analýze byla zhodnocena účinnost vybraných preventivních programů v kontextu celkového vývoje kriminality ve městech Bohumín a Rychvald. O vývoji kriminality ve městech můžeme říct, že od roku 1999 má klesající tendenci, ale naopak objasněnost trestných činů se zvyšuje. Účinky preventivních programů, můžeme vidět, až z odstupem času. Zhodnocením bylo zjištěno, že letech 2000 až 2004 počet trestných činů klesal na 807 TČ. V roce 2001 byl realizován projekt „**Propojování MKDS**“, čímž přispěl k větší objasněnosti TČ, dokazuje to graf 5.5.

Od roku 2002, kdy byl zahájen projekt „**Ajaxův zápisník**“, má vývoj počtu spáchaných TČ dětmi mladšími 15 let klesající tendenci. V roce 2003 byl projekt realizován ve městech Bohumín a Rychvald, kriminalita v tomto roce byla na 939 TČ, a v následujícím roce 2004 se počet TČ snížil o 132 TČ. V roce 2005 se realizoval poprvé projekt „**Jezdíme s úsměvem**“, v rámci okresu Karviná jsme mohli pozorovat, že od roku 2005 se snížil počet dopravních nehod a objasněnost TČ od roku 2005 rostla. V tomto roce se realizoval i projekt „**Neboj se silnice**“. Počet dopravních nehod zaviněných cyklisty v okresu Karviná se snížil v roce 2005 oproti roku 2004 o 18 DN.

V roce 2008 byl zahájen projekt „**Stop kriminalitě na Karvinsku**“, celková kriminalita ve městech Bohumín a Rychvald, klesla o 13 TČ. V rámci okresu Karviná došlo v roce 2009 ke snížení krádeží věcí z automobilu o 17 TČ. Kapesní krádeže v roce 2009 vzrostly o 30% oproti roku 2008. V roce 2009 poklesly, jak krádeže na osobách o 18%, tak neoprávněné užívání platební karty o 36%.

V rámci projektů informování seniorů, jsme došli k závěru že celková majetková kriminalita, jakož i krádeže prosté a krádeže vloupáním, mají klesající tendenci.

Z výsledků zhodnocení účinnosti preventivních programů v kontextu kriminality ve městech, vyplynulo, že dlouholetá činnost OOPČR Bohumín v oblasti prevence kriminality, přinášela postupné snižování kriminality ve městech. Formulovaná hypotéza, že po realizaci preventivních programů se kriminalita ve městě snížila, se potvrdila. Pro udržení tohoto příznivého stavu kriminality je nutné, aby i nadále policisté z OOPČR

Bohumín pokračovali v aktivní preventivní činnosti, a to prostřednictvím stávajících ale i nových preventivních programů a akcí.

Jak již bylo zmíněno nelze jednoznačně dokázat, že k poklesu kriminality došlo díky působení preventivních programů a ne působením jiných faktorů. Proto policejní statistiky kriminality ve městě by měly být nahrazeny **analýzou pocitu bezpečí občanů**.

V rámci zhodnocení byly stanoveny následující návrhy pro zlepšení činnosti OOPČR Bohumín v oblasti prevence kriminality. Policisté „okrskáři“ ve spolupráci s PIS Karviná by měli ve městech Bohumín a Rychvald zvýšit intenzitu spolupráce se základními školami. Co nejvíce školám nabízet účinné preventivní programy a preventivní akce, které se osvědčili v jiných městech. Dále OOPČR Bohumín ve spolupráci s městy Bohumín a Rychvald by měly v dohledné době zrealizovat úspěšný projekt **„Mítink s občany aneb jak řešit místní problémy na místní úrovni se zapojením široké veřejnosti v duchu filozofie Community policing“**. Tento projekt by byl velkým přínosem, pro město Bohumín i Rychvald, při řešení konkrétních problémů na místní úrovni v oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti silničního provozu.

Ve spolupráci s Městskou policií Bohumín by mělo OOPČR Bohumín zvýšit počet bezpečnostních akcí ve vytipovaných lokalitách a ohrožených místech města.

Policisté OOPČR Bohumín by měli více publikovat výsledky společných akcí v Bohumínských městských novinách „OKO“, prostřednictvím místní kabelové televize „TIK“, ve Zpravodaji města Rychvald. Dále pravidelně zveřejňovat nabízené preventivní programy a výsledky různých akcí na internetových stránkách Policie ČR a stránkách měst Bohumín a Rychvald.

Důvěryhodnost policistů ve městě Bohumín by se mohla zvýšit díky zavádění prvků Community policing do praxe. Policista by měl zlepšit komunikaci s místními občany a zaměřovat se spíše na prevenci než na represí.

Seznam použité literatury

KNIHY

1. FILÁK, A. a kol. Základy teorie policejné bezpečnostní činnosti II. 1.vyd. Praha, 2006. 214 s. ISBN 80-86477-33-9.
2. HÁLÁSEK,D.; LENERT,D. *Ekonomika veřejného sektoru (vybrané kapitoly)*. 1.vyd. Ostrava, 2008. 238 s. ISBN 978-80-248-1854-2.
3. HALÁSEK, D.; LENERT, D.; PERNICA, B. *Ekonomika obrany, bezpečnosti a veřejného pořádku*. 1. vyd. Ostrava:VŠB-TUO, 2006. 181 s. ISBN 80-248-1026-3.
4. MACEK, P.; UHLÍŘ, L. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918- 1939)*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství Police history, 1999. 230 s. ISBN 80-902670-0-9.
5. MACEK, P.; UHLÍŘ, L. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát(1939-1945)*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství Police history, 2001. 230 s. ISBN 80-86477-01-0.
6. MACEK,P.; ZÁMEK,D. *Policie a hromadná narušení veřejného pořádku*. 1. vyd. Praha, 2007. 110 s. ISBN 978-80-7251-264-5.
7. MAREŠOVÁ, A.;MARTINKOVÁ, M.; CEJP, M.; HOLAS, J. *Kriminalita v roce 2007*. 1. vyd. Praha, 2009. 114 s. ISBN 978-80-7338-083-0.
8. REKTOŘÍK,J. A KOL. *Krizový management ve veřejné správě teorie a praxe*. 1. vyd. Praha, 2006. 248 s. ISBN 80-86119-83-1.
9. ZAPLETAL, J. *Kriminologie*. 1. vyd. Praha, 2002. 184 s. ISBN 80-7251-103-3.

PRÁVNÍ PŘEDPISY

10. Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
11. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.
12. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
13. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů.

INTERNETOVÉ ZDROJE

14. Anketa o projektu „Stop kriminalitě na Karvinsku“. Dostupná na WWW: <http://www.policie.cz/clanek/anketa-bohumin.aspx> [cit. 2009-12-10].
15. Reforma Policie ČR. Dostupná na WWW: <http://www.policie.cz/clanek/reforma-policie-cr-sluzba-v-novych-podminkach-191470.aspx> [cit. 2010-03-10].
16. Republikový výbor pro prevenci kriminality. Dostupné na WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/republikovy-vybor-pro-prevenci-kriminality.aspx> [cit. 2009-12-10].
17. Statistické přehledy kriminality v letech 2005 až 2009. Dostupné na WWW: <http://www.policie.cz/web-informacni-servis-statistiky.aspx> [cit. 2010-02-25].
18. Statistické přehledy kriminality za období od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2009. Dostupné na WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-327216.aspx> [cit. 2010-02-24].
19. Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011. Dostupná na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2007/prevence/strategie1016/strategie3.pdf> [cit. 2009-12-10].
20. Statistické ročenky Moravskoslezského kraje 2003 až 2009. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/publ/801011-09-2009> [cit. 2010-03-20].
21. Typy projektů prevence kriminality. Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/obcanum/rady/obecne/0433-08.pdf> [cit. 2009-12-28].
22. Výroční zpráva města Bohumín za rok 2007. Dostupné na WWW: <http://www.mesto-bohumin.cz/cz/o-meste/zpravy-o-stavu-mesta/4506-vyrocnizprava-mesta-bohumina-za-rok-2007.html> [cit. 2010-02-10].
23. Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2009. www.mvcr.cz/soubor/zprava-komplet-2009-pdf.aspx [cit. 2010-04-15].

Seznam zkratek

BESIP	Bezpečnost silničního provozu
ČR	Česká republika
DN	Dopravní nehoda
IZS	Integrovaný záchranný systém
MKDS	Městský kamerový dohlížecí systém
MP	Městská policie
MSK	Moravskoslezský kraj
OOPČR B	Obvodní oddělení policie ČR Bohumín
PCO	Pult centralizované ochrany
PČR	Policie České republiky
PIS	Preventivně informační skupiny
PS MV	Poradním sboru ministra vnitra
RVPV	Republikový výbor pro prevenci kriminality
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování
SNB	Sbor národní bezpečnosti
TČ	Trestný čin
TIK	Televizní informační kanál
VB	Veřejná bezpečnost
ZŠ	Základní škola

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně ke své vnitřní potřebě diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové (bakalářské) práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové (bakalářské) práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne

.....
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

.....

Seznam příloh

- Příloha 1 Typy projektů v oblasti informování občanů a jejich aktivizace
- Příloha 2 Počet zjištěných a objasněných trestných činů v letech 2000 až 2009 v ČR
- Příloha 3 Počet zjištěných a objasněných trestných činů v jednotlivých krajích v roce 2009
- Příloha 4 Leták „Bezpečný dům“
- Příloha 5 Leták „Jak se zachováš, když ti bude někdo nabízet drogy?“
- Příloha 6 Anketa o projektu „Stop kriminalitě na Karvinsku“
- Příloha 7 Počet trestných činů ve městech Bohumín a Rychvald a jejich objasněnost

Typy projektů v oblasti informování občanů a jejich aktivizace

Typy projektů rozdělujeme do dvou hledisek.

1) Z hlediska způsobu, jaký je použit pro přenos sdělovaných informací:

a) media (tisk, audio, video, internet)

- pravidelné články v místních novinách,
- příprava, tisk a distribuce publikací, brožur, letáků, skládaček, samolepek,
- informování občanů v místních a obecních rozhlasových stanicích,
- vysílání v celostátních a regionálních veřejnoprávních i soukromých rozhlasových a televizních stanicích,
- promítání videokazet a DVD na vhodných veřejných místech,
- tematicky zaměřené internetové stránky, odborná pojednání, internetové diskuse,

b) akce pro veřejnost

- besedy na školách, v dětských domovech, klubech a domovech pro seniory,
- dětské dny, dny s policií, poradenské dny, tematicky zaměřené regionální i celostátní akce (výstavy, předváděcí akce apod.),

c) zařízení pro veřejnost

- schránky důvěry, vývěsní skřínky,
- poradenské místnosti PIS PČR a městských policií (dále jen „MP“) s nabídkou servisních služeb a s ukázkami možností technického zabezpečení,
- mobilní poradenská zařízení Policie ČR a MP,
- muzeum Policie ČR (expozice, programy, výstavy, představení, projekty),

d) venkovní prostředky k informování občanů

- varovné nápisy, cedule, značky, panely, plakáty, billboardy, citylighty,

e) kampaně

- cílené, soustředěné působení na širokou veřejnost nebo na cílovou skupinu lidí.

2) Z hlediska cílových skupin příjemců informací:

- široká veřejnost,
- specifikované skupiny potencionálních i faktických obětí trestné činnosti.

Pramen: Typy projektů prevence kriminality. Dostupné na WWW:
<<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/obcanum/rady/obecne/0433-08.pdf>> [cit. 2009-12-28].

Počet zjištěných a objasněných trestných činů v letech 2000 až 2009 v České republice

Rok	Zjištěno	Objasněno	Objasněnost v %
1993	398 505	126 442	31,7
1994	372 427	136 935	36,7
1995	375 630	151 842	40,4
1996	394 267	162 929	41,3
1997	403 654	169 177	41,9
1998	425 930	185 093	43,4
1999	426 626	193 354	45,3
2000	391 469	172 245	44,0
2001	358 577	166 827	46,5
2002	372 341	151 492	40,7
2003	357 740	135 581	37,9
2004	351 629	134 444	38,2
2005	344 060	135 281	39,3
2006	336 446	133 695	39,7
2007	357 391	138 852	38,9
2008	343 799	127 906	37,2
2009	332 829	127 604	38,3

Pramen: MAREŠOVÁ, A.; MARTINKOVÁ, M.; CEJP, M.; HOLAS, J. *Kriminalita v roce 2007*. 1. vyd. Praha, 2009. 114 s. ISBN 978-80-7338-083-0.

Počet zjištěných a objasněných trestných činů v jednotlivých krajích v roce 2009

Kriminalita v krajích	Počet TČ	Objasněnost v %	Podíl na TČ
ČR	332 829	38,33	
Hl. m. Praha	84 133	18,75	25,3
Středočeský	41 171	34,98	12,4
Jihočeský	14 283	54,56	4,3
Plzeňský	14 296	47,10	4,3
Karlovarský	8 834	63,64	2,7
Ústecký	29 670	50,25	8,9
Liberecký	14 692	50,41	4,4
Králohradecký	11 435	51,26	3,4
Pardubický	9 226	49,54	2,8
Vysočina	8 984	46,03	2,7
Jihomoravský	30 095	40,78	9,0
Olomoucký	14 235	47,29	4,3
Moravskoslezský	41 731	38,63	12,5
Zlínský	10 044	52,32	3,0

Pramen: Statistické přehledy kriminality za období od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2009. Dostupné na WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-327216.aspx> [cit. 2010-02-24].

Leták „Bezpečný dům“

Policie České republiky

BEZPEČNÝ DŮM

Bezpečný dům je možno docílit jedině tam, kde občané (majitelé, nájemníci) věnují dostatečnou pozornost otázkám bezpečnosti a zabezpečení a mají mezi sebou dobré vztahy (sounáležitost, zdravá všímavost, nezištnost atd.).

Občané musí v první řadě dodržovat dohodnutá organizační opatření:

- ➔ Dům se musí celodenně zamykat. To je základ úspěchu. Je to filtr, který oddělí příležitostné pachatele.
- ➔ Klíče od domu musí mít pouze omezený okruh lidí (nájemníci, doručovatelka apod.).
- ➔ Za vpuštění cizí osoby do domu musí odpovídat dospělá osoba. V konfliktních situacích je třeba neprodleně informovat policii.
- ➔ Míru bezpečnosti v domě ovlivňuje i dodržování pořádku (prázdné chodby, čistota) a dostatečné a fungující osvětlení společných prostor (chodby, sklepy) i osvětlení venkovní.

Vlastní realizace bezpečného domu dále předpokládá provedení nezbytných stavebních a technických opatření:

- ➔ Stavební úpravy vstupních částí domu.
- ➔ Zodolnění vstupních domovních dveří a instalace kvalitního bezpečnostního uzamykacího systému.

Další informace naleznete na www.mvcr.cz

Pramen: Leták „Bezpečný dům“

Leták „Jak se zachováš, když ti bude někdo nabízet drogy?“

Policie České republiky

JAK SE ZACHOVÁŠ, KDYŽ TI BUDE NĚKDO NABÍZET DROGY ?

Největším lidským štěstím je možnost volby. I ty, v případě, že Ti někdo nabídne drogu, můžeš volit. Jaká bude Tvoje volba?

- ❗ Můžeš být jeden z těch, kteří třeba i po první dávce drogy zemřeli. Ročně umírá na předávkování drogou v České republice kolem 500 mladých lidí.
- ❗ Můžeš být jeden z těch, kdo bude na drogách závislý a bude mít velké zdravotní problémy. Již nyní je těchto lidí v celé České republice nejméně 30 000.
- ❗ Můžeš být jeden z těch silných, který dokázal odpovědět „NE“ a zůstal tak svobodný. Je to možná poprvé, kdy o sobě rozhoduješ skutečně sám.

Další informace naleznete na www.mvcr.cz

Pramen: Leták „Jak se zachováš, když ti bude někdo nabízet drogy?“

Anketa o projektu „Stop kriminalitě na Karvinsku“

1. Víte o projektu karvinských policistů „Stop kriminalitě na Karvinsku“?

ANO a velmi ho vítám – 11

NE, ale je to dobrý nápad – 20

ANO, ale je to zbytečné – 1

NE, je to zbytečné – 0

2. Jako změnu by jste navrhli ke zvýšení bezpečnosti ve svém okolí?

Zvýšení počtu policistů v ulicích – 25

Větší důraz na prezentaci policistů v médiích – 1

Navýšení počtu bezpečnostních akcí – 4

Častější setkávání policistů s občany – 2

3. Znáte svého policistu – okrskáře?

ANO, osobně – 5

ANO, zprostředkovaně – 3

NE – 24

NE a nevím nic o této funkci – 1

4. Co podle Vašeho názoru snižuje důvěryhodnost policistů na Karvinsku?

Špatná komunikace s občany – 18

Korupce – 7

Nezájem o práci – 0

Příliš mnoho represe, málo prevence – 5

Nedostatek setkání s občany – 2

5. Myslíte si, že v porovnání s předchozími léty se v tomto roce zlepšila práce policie a policisté jsou více vidět v ulicích?

Rozhodně ANO – 26/20%

Spíše ANO – 50/39%

Spíše NE – 31/24%

Rozhodně NE – 20/16%

Pramen: Anketa o projektu „Stop kriminalitě na Karvinsku“. Dostupná na WWW:
<<http://www.policie.cz/clanek/anketa-bohumin.aspx>> [cit. 2009-12-10].

Počet trestných činů ve městech Bohumín a Rychvald a jejich objasněnost

Roky	Trestná činnost celkem	Trestná činnost Bohumín	Trestná činnost Rychvald	Objasněnost	Objasněnost v %
1992	1794	1794		329	18
1993	1641	1432	209	403	25
1994	1206	1054	152	324	27
1995	1132	1002	130	365	32
1996	1105	949	156	434	39,3
1997	1169	1034	135	409	35
1998	1151	1012	139	449	39
1999	1187	1003	184	459	38,7
2000	979	835	144	472	48,2
2001	923	774	149	417	45,2
2002	892	773	119	410	46
2003	939	758	181	440	46,9
2004	807	688	119	396	49,1
2005	938	829	109	404	43,1
2006	937	800	137	419	44,7
2007	911	786	125	441	48,4
2008	934	772	162	388	41,5
2009	921	767	154	378	41

Pramen: Výroční zpráva města Bohumín za rok 2007. Dostupná na WWW: <<http://www.mesto-bohumin.cz/cz/o-meste/zpravy-o-stavu-mesta/4506-vyrocní-zprava-mesta-bohumina-za-rok-2007.html>> [cit. 2010-02-10].